

Unge afstand til de videregående uddannelser

Hvor langt har unge i Danmark til en videregående uddannelse? Og er der en sammenhæng mellem afstanden og deres uddannelsesvalg?

Januar 2015

Unges afstand til de videregående uddannelser

Hvor langt har unge i Danmark til en videregående uddannelse? Og er der en sammenhæng mellem afstanden og deres uddannelsesvalg?

Januar 2015

Unge afstand til de videregående uddannelser

Hvor langt har unge i Danmark til en videregående uddannelse? Og er der en sammenhæng mellem afstanden og deres uddannelsesvalg?

Af: Anders Kamp Høst og Elise Stenholt Sørensen
Kraks Fond Byforskning

Layout: Sara Emilie Spon
Fotos: Willi Hansen
Oplag: 300
Tryk: Frederiksberg Bogtrykkeri A/S

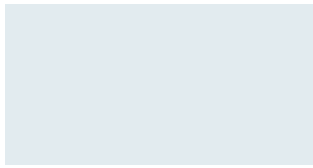
© 2015 Kraks Fond Byforskning
Kraks Fond Byforskning
Frederiksholms Kanal 30
1220 København K

Direktør: Lars Pico Geerdsen

Kraksfond@kraksfond.dk
www.kraksfondbyforskning.dk

Kraks Fond Byforskning's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver Kraks Fond Byforskning's publikationer, bedes sendt til forskningsenheden

---

Opsummering

Side 1

Kapitel 01

Geografisk ulighed i unges uddannelse

Side 5

Kapitel 02

Afstand til de videregående uddannelser og geografisk ulighed i forældres uddannelsesniveau

Side 15

Kapitel 03

Afstand og valg af videregående uddannelse

Side 27

Kapitel 04

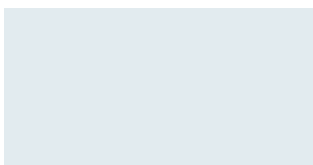
Afstand og unges valg mellem uddannelsesretninger

Side 35

Appendiks

Side 43

Litteratur

Side 46

Opsummering

Hvor langt har unge i Danmark til en videregående uddannelse? Og er der en sammenhæng mellem afstanden og deres uddannelsesvalg?

Der er i de senere år blevet stillet spørgsmålstegn ved nødvendigheden af de videregående uddannelsers regionale dækning. Det er fra forskellige sider blevet foreslået, at erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes uddannelsesudbud centraliseres jf. Kvalitetsudvalget, 2014. Det er et opgør med kravet om, at netop disse uddannelser skal sikre regional dækning. Argumentet er, at centraliseringen vil forbedre uddannelsernes kvalitet og fleksibilitet. I lyset af at universitetsuddannelserne allerede er centreret i de større byer, kunne en utilsigtet konsekvens imidlertid være, at unge i byer, hvor uddannelsesstilbuddet lukker, opgiver at tage en uddannelse eller vælger en anden uddannelse. Det kan i sidste ende medføre store omvæltninger for de lokale bysamfund.

Debatten om uddannelsernes regionale dækning rejser altså to spørgsmål: Har afstanden til de videregående uddannelser betydning for, om unge fortsætter i en videregående uddannelse? Og har afstanden til forskellige uddannelsesretninger betydning for, hvilken uddannelse unge vælger?

Ved første øjekast kan der være grund til at tro, at afstanden har betydning både for unges uddannelsessøgning og for deres valg mellem uddannelsesretninger. Betragter man de unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, er der stor geografisk ulighed i, hvor mange der tager en videregående uddannelse, og hvilke uddannelser de vælger. Unge bosat i og omkring de større universitetsbyer er mere tilbøjelige til at læse videre og gerne på en universitetsuddannelse. Imidlertid ved vi, at forældre med videregående uddannelse i højere grad bosætter sig i områderne omkring de større byer. Den geografiske ulighed i unges uddannelsesvalg kan derfor alene skyldes, at flere unge i de større byer har forældre med en videregående uddannelse.

Vi undersøger i dette studie de to problemstillinger. Først belyser vi omfanget af geografisk ulighed i andelen af unge, der påbegynder en videregående uddannelse. I kapitel 2 præsenterer vi to centrale forklaringer på denne ulighed; afstand til de videregående uddannelser og forældrenes uddannelsesniveau. I kapitel 3 undersøger vi, hvordan de unges uddannelsesvalg samvarierer med deres afstand til de videregående uddannelser og deres forældrebaggrund. I kapitel 4 nuanceres analysen ved yderligere at undersøge, om der er en sammenhæng mellem afstand til forskellige uddannelsesretninger og unges valg herimellem. Vi skelner her mellem erhvervsakademi- og professionsuddannelser på den ene side, og universitetsuddannelser på den anden.

Analysens datagrundlag omfatter hjemmeboende unge mellem 18 og 21 år, der har færdiggjort en gymnasial ungdomsuddannelse. Afstanden er beregnet i dét år, hvor ungdomsuddannelsen afsluttes. Vi kigger på, om de unge starter på en videregående uddannelse inden for to år efter endt ungdomsuddannelse.

I analysen anvender vi oplysninger om videregående uddannelsers adresser i perioden 2006–2011. Tilsvarende har vi adgang til registeroplysninger om de unges adresser og kan på baggrund heraf beregne afstandene fra samtlige bopælsadresser til samtlige videregående uddannelsessteder gennem vejnettet. Vi har ligeledes detaljerede registeroplysninger om danske unges uddannelsesforløb, deres demografiske karakteristika og socioøkonomiske forhold.

Analyserne er udført af Anders Kamp Høst og Elise Stenholt Sørensen. Malene Lindberg har hjulpet med den grundige gennemgang af studiets datagrundlag samt visualisering af resultaterne på Danmarks-kort. Kim Dehn fra Center for Uddannelsespolitik, Statistik & Analyse har bidraget med sin ekspertise om uddannelsesdata til skabelsen af datagrundlaget. Monica Maria Moeskær og Lars Pico Geerdsen har bidraget med idegrundlag, kyndig vejledning og korrektur.

Studiets hovedresultater

- De geografiske afstande mellem unges bopæl og de videregående uddannelsessteder er generelt små i Danmark. Over 90 pct. af de hjemmeboende unge har mindre end 30 km til en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse, og over 65 pct. har mindre end 30 km til en universitetsuddannelse.

- Selvom afstanden til uddannelse ikke er stor for mange unge i Danmark, ser det ved første øjekast ud til, at afstanden spiller en rolle for unges uddannelsesvalg. De unge, der bor længst væk fra uddannelsesstederne, uddanner sig i gennemsnit mindre: Knap 76 pct. af de unge, der har tre km eller kortere til deres nærmeste uddannelse, vælger at læse videre. Det er tilfældet for knap 73 pct. af de unge, der har mere end 27 km til en videregående uddannelse. Forskellen på tre pct. point er statistisk signifikant, omend den er lille.

- Studiets resultater peger på, at det ikke er afstanden, der er årsagen til, at unge uddanner sig mindre. Derimod skyldes sammenhængen primært geografiske forskelle i forældrenes uddannelsesniveau.

- Unge med kort afstand til de videregående uddannelser har oftere mindst én forælder med en lang videregående uddannelse. 27 pct. af de unge med tre km eller derunder har mindst én og 8 pct. har to forældre med en lang videregående uddannelse. Det er kun tilfældet for henholdsvis 10 pct. og 2 pct. af de unge med mere end 27 km til nærmeste uddannelsessted. Disse forskelle er statistisk signifikante.

- Når vi sammenligner unge med samme familiebaggrund forsvinder sammenhængen mellem afstand til uddannelse og andelen, der undlader at uddanne sig. Forældrenes uddannelsesniveau har derfor større betydning for, om unge starter på en videregående uddannelse end afstanden til uddannelsen.

- Til gengæld viser studiet, at der er en sammenhæng mellem afstanden til nærmeste universitet og den uddannelsesretning unge vælger. Dog gør sammenhængen sig kun gældende for unge med forældre, der ikke har en lang videregående uddannelse.

- For gruppen af unge med forældre uden en lang videregående uddannelse falder sandsynligheden for at starte på en universitetsuddannelse fra 45 pct. for unge, der har mellem nul og 40 km til universitetet, til 43 pct. for unge med mere end 40 km til nærmeste universitet.

- Omvendt stiger sandsynligheden for at starte på en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse, for unge med forældre uden en videregående uddannelse, jo længere afstanden er til universitet. For unge med under fire km til nærmeste universitet er sandsynligheden for at fortsætte i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse 26 pct. For unge med mere end 54 km er tallet 33 pct..

- Betragter vi imidlertid unge fra familier, hvor minimum én af forældrene har en lang videregående uddannelse, så forsvinder sammenhængen. Unge fra akademikerhjem er således ikke påvirket af afstanden, når de skal vælge mellem uddannelsesretninger.

01

Geografisk ulighed i unges uddannelse

Geografisk ulighed i unges uddannelse

Inden vi kigger nærmere på sammenhængen mellem den geografiske adgang til videregående uddannelser og unges uddannelsesvalg, er det interessant at belyse de regionale forskelle i unges uddannelsesvalg. Kan man se, at det særligt er unge, der bor i landkommuner, der undlader at tage en videregående uddannelse? Og vælger de unge i disse kommuner i særlig grad erhvervsakademi- eller professionsuddannelser i stedet for universitetsuddannelser?

Det er relevant at undersøge, om der er geografisk ulighed i uddannelse. Geografiske forskelle i unges uddannelsesvalg kan

potentielt dække over, at geografiske barrierer som fx afstand, afholder de unge fra at tage en længere uddannelse. I så fald kan den geografiske ulighed betragtes som udtryk for et demokratisk såvel som et samfundsøkonomisk problem.

Adgangen til uddannelsessystemet kan have betydning for omfordelingen af samfundets goder. Det kan derfor være et demokratisk problem, hvis uddannelsernes geografiske placering er årsag til, at ikke alle har lige adgang til uddannelse. Samtidig kan det være et samfundsøkonomisk problem, hvis afstanden til de

videregående uddannelser er årsag til, at unge med en gymnasial ungdomsuddannelse ikke videreuddanner sig, idet en stor samfundsressource dermed kan gå tabt.

Vores analyse omfatter udelukkende unge, der har gennemført en gymnasial ungdomsuddannelse. De gymnasiale ungdomsuddannelser er studieforberedende til de videregående uddannelser og er i sig selv ikke erhvervskompetencegivende. Hvis vi skal udnytte samfundets ressourcer optimalt, er det derfor vigtigt, at så mange som muligt fortsætter i en videregående uddannelse.

Definitioner af uddannelsesretninger

Erhvervsakademi

Erhvervsakademierne tilbyder korte videregående uddannelser, hvor teori og praksis kombineres. Uddannelsen afsluttes efter 2 års studier med muligheden for at fortsætte med 1 eller 1,5 år for at opnå en bacheloruddannelse.

Eksempler på erhvervsakademiuddannelser er: Markedsføringsøkonom, multimediedesigner, laborant, byggetekniker, el-installatør og IT-teknolog.

Professionshøjskole

Professionshøjskolerne tilbyder mellemlange videregående uddannelser og efter 3½ år opnår de studerende en professionsbachelorgrad. Professionsbachelorgraden kan fungere som afsæt til videreuddannelse på master-, kandidat- og ph.d.-niveau.

Eksempler på professionsuddannelser er: Folkeskolelærer, sygeplejerske, bioanalytiker, fysioterapeut, administrationsøkonom, bygningskonstruktør og pædagog.

Universitet

Universiteterne tilbyder mellemlange og lange videregående uddannelser inden for de humanistiske, teologiske, juridiske, samfunds-, sundheds- og naturvidenskabelige discipliner. Universitetsuddannelserne er normeret til 5 år og består af en bachelor (3 år) og en kandidat (2 år). Flere universiteter tilbyder også professionsbacheloruddannelser og ingeniøruddannelser.

Eksempler på universitetsuddannelser er: Antropologi, dansk, fysik, matematik, musikvidenskab, medicin og bioteknologi.

Hovedresultater

Der er stor geografisk ulighed i andelen af unge, der læser videre

Betragter man de unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse i perioden 2006-2011, er der stor geografisk ulighed i, hvor mange der påbegynder en videregående uddannelse. De laveste andele ser vi i Tårnby, Syddjurs og Lemvig Kommune hvor 64 pct. af de unge læser videre inden for to år. Rudersdal, Lyngby-Taarbæk og Hørsholm Kommune ligger øverst i fordelingen. Her læser knap 80 pct. af de unge videre.

De regionale forskelle i unges uddannelse er blevet mindre

I perioden 2006-2011 sker der en kraftig stigning i andelen af unge, der læser videre efter endt ungdomsuddannelse. Stigningen er størst i landkommuner, hvor niveauet før var lavest. Det betyder, at de regionale forskelle i unges uddannelse bliver mindre i perioden.

Unge i bykommuner vælger i højere grad at starte på universitetet

Ser vi på, hvilken videregående uddannelse de unge starter på, tegner der sig store geografiske forskelle. Unge bosat i de større bykommuner vælger i højere grad en universitetsuddannelse frem for en erhvervsakademisk eller professionsuddannelse.

Der er stor geografisk ulighed i andelen af unge, der læser videre

Vi belyser den geografiske ulighed i unges uddannelse på kommuneniveau ved at beregne andelen af unge i hver kommune, der starter på en videregående uddannelse, senest to år efter de har afsluttet deres ungdomsuddannelse. Analysen omfatter 18-21-årige unge, der har fuldført en gymnasial ungdomsuddannelse i perioden 2006-2011. Unge uden ungdomsuddannelse eller unge, der har taget en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse er ikke med i analysen. Det samme gælder for unge, der er flyttet hjemmefra, før de har fuldført deres ungdomsuddannelse. Gen-

nemsnittene i de følgende kort er beregnet for den kommune, hvor den unge boede, da han eller hun afsluttede sin ungdomsuddannelse. Se i øvrigt appendiks 3.

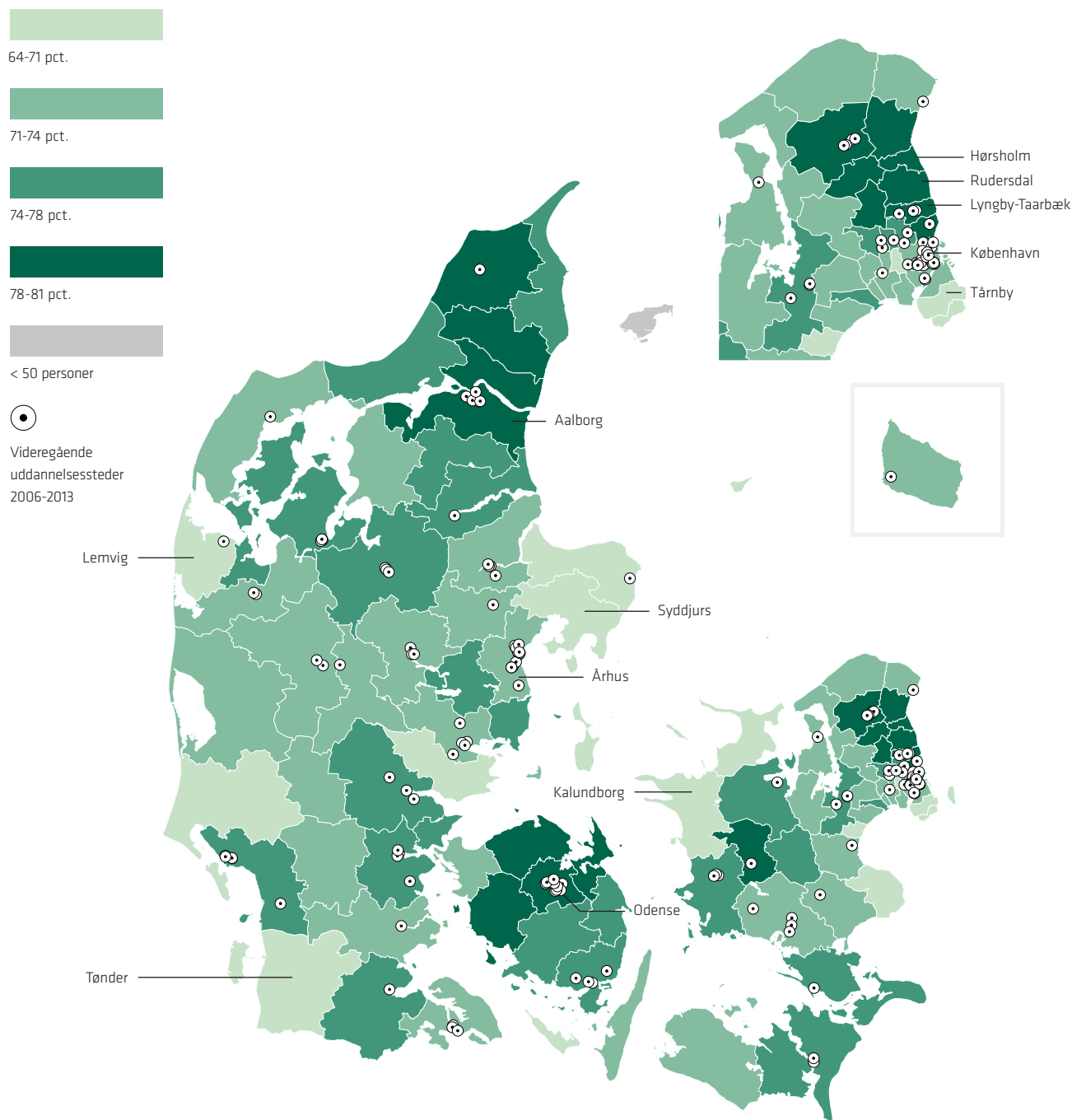
På landsplan starter 75 pct. af de unge på en videregående uddannelse inden for to år efter endt ungdomsuddannelse, 8 pct. starter på en erhvervsakademisk uddannelse, 18 pct. starter på en professionsuddannelse og knap 46 pct. starter på en universitetsuddannelse. Ca. 3 pct. starter på maritime uddannelse, uddannelser inden for politi og forsvar, kunstneriske uddannelser eller øvrige uddannelser. Denne gruppe er ikke medtaget i analysen, se i øvrigt appendiks 2.

Hvis vi betragter andelen af unge, der starter på en videregående uddannelse i hver kommune, ser vi store forskelle, jf. figur 1.1.

Den laveste andel ser vi i Tårnby, Syddjurs og Lemvig Kommune hvor 64 pct. af de unge læser videre. I Rudersdal, Lyngby-Taarbæk og Hørsholm Kommune fortsætter knap 80 pct. i en videregående uddannelse. Det er en forskel på 16 pct. point eller 25 pct. i forhold til niveauet i de kommuner, der har den laveste andel. Figur 1.1 viser, at flere af de kommuner, der ligger langt væk fra de større byer som fx Kalundborg og Tønder Kommune, oplever uddannelsesrater under 70 pct. Bykommuner som Ålborg, Odense og kommunerne nord for København ligger i toppen af fordelingen. Det er dog ikke et entydigt billede, da kommuner omkring Århus og København også har uddannelsesrater under gennemsnittet, som fx Tårnby Kommune.

× FIGUR 1.1

ANDELEN AF UNGE, DER PÅBEGYNDER EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE. OPGJORT PÅ OPVÆKSTKOMMUNE, 2006-2011

Anm.: Kortet viser andelen, der påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Opvækstkommunen er den kommune, som den unge bor i, når ungdomsuddannelsen afsluttes. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

De regionale forskelle i unges uddannelse er blevet mindre

Vi har set, at der er stor geografisk ulighed i, hvor mange unge der læser videre. Imidlertid kan flere faktorer have medført en stigning i søgningen til de videregående uddannelser i perioden 2006-2011. For det første steg arbejdsløshedsprocenten for unge i alderen 15-24 år fra omkring 7,5 pct. til 14,2 pct. i perioden 2007-2011 under den økonomiske krise jf. Statistikbanken. For det andet, indførte man i 2009, en ny regel, der tillod ansøgere med en gymnasial ungdomsuddannelse at gange deres gen-

nemsnit med 1,08, hvis uddannelsen blev søges inden for to år efter endt ungdomsuddannelse. Reglen havde virkning for de ansøgere, der afsluttede deres gymnasiale uddannelse i 2007 og senere. Det må derfor forventes, at flere unge fortsætter i en videregående uddannelse inden for to år. Det er dermed relevant at undersøge, om de regionale forskelle er de samme i hele perioden.

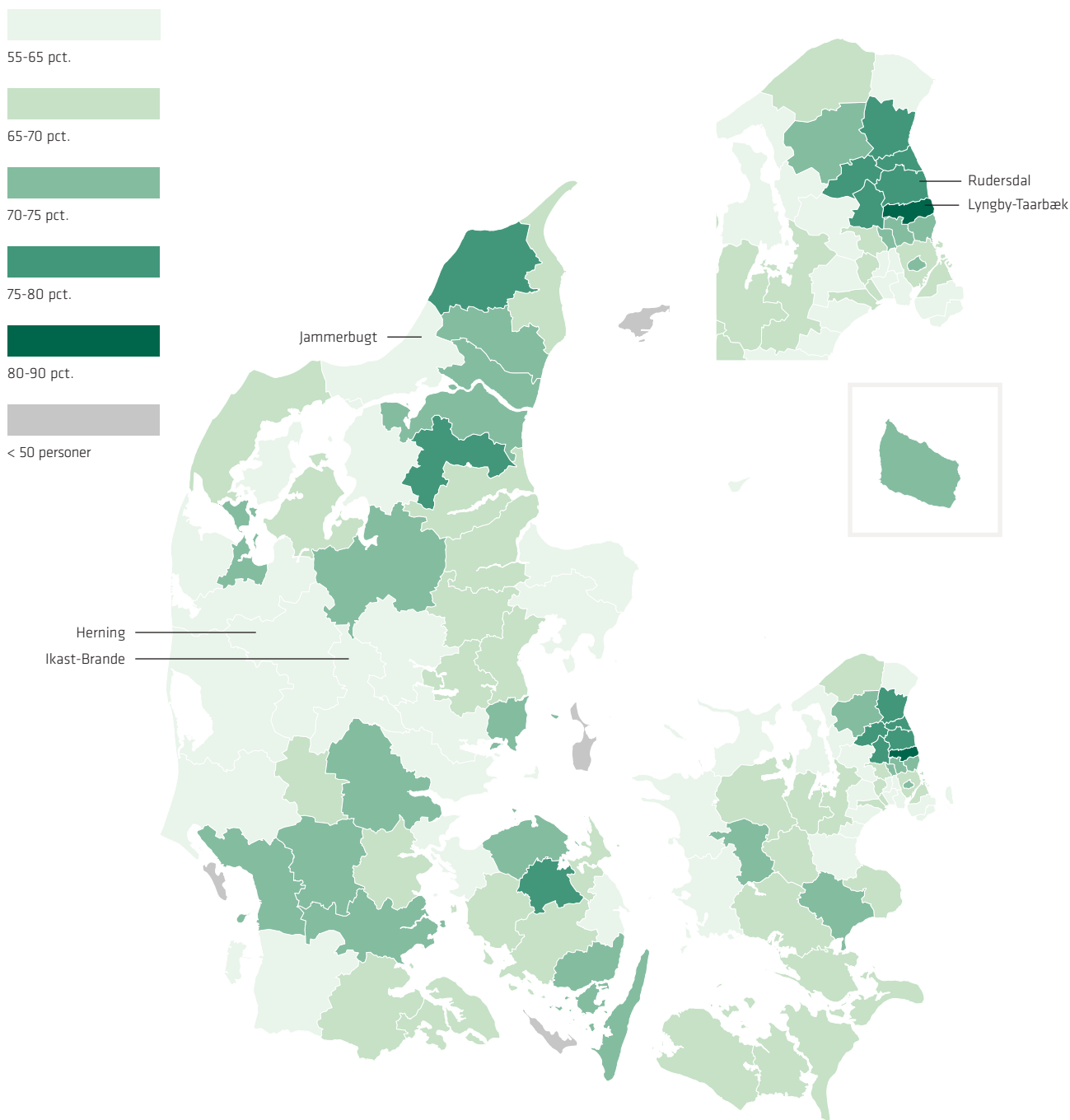
Figur 1.2 og 1.3 viser, at der er en kraftig stigning i andelen af unge, der læser videre efter gymnasiet i perioden 2006-2011. På landsplan stiger andelen fra 67 pct. i 2006 til knap 78 pct. i 2011, en stigning på 11 pct. point. Stigningen er størst i landkom-

muner, hvor niveauet var lavest i 2006. I Jammerbugt Kommune stiger andelen fra 64 pct. til 85 pct. I Vestjylland ses også store stigninger; fx stiger andelen, der læser videre i Herning fra 57 pct. til 77 pct. og i Ikast-Brande Kommune fra 65 pct. til 80 pct. Den mindste stigning ses, i kommuner hvor niveauet allerede lå højt i 2006. Eksempelvis stiger andelen, der læser videre i Rudersdal Kommune fra 76 pct. til 79 pct. og i Lyngby-Taarbæk Kommune fra 81 pct. til 82 pct. Det betyder at de regionale forskelle i unges uddannelse bliver mindre i perioden.

× FIGUR 1.2

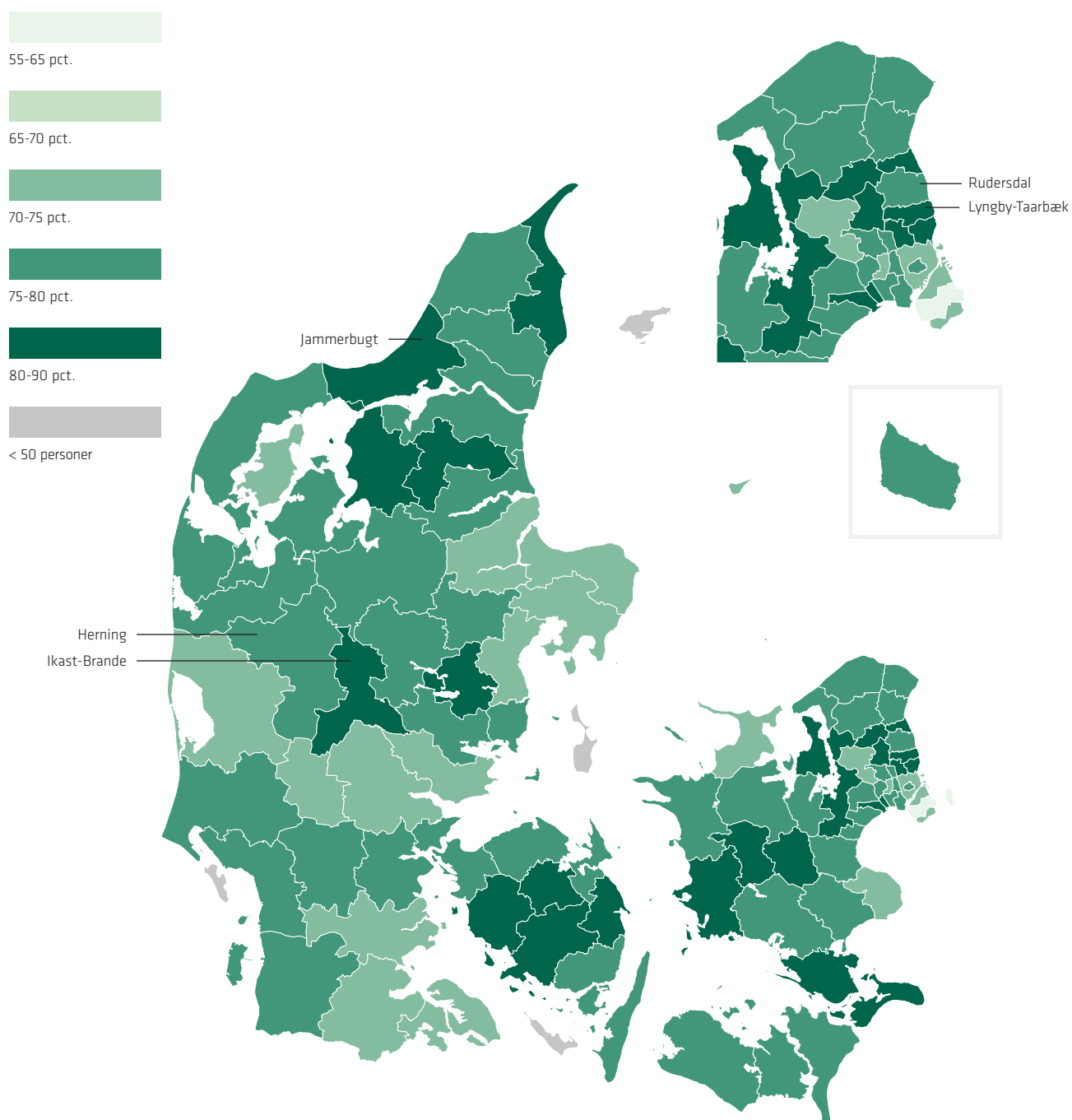
ANDELEN AF UNGE, DER PÅBEGYNDER EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE. OPJORT PÅ OPVÆKSTKOMMUNE, 2006

Anm.: Kortet viser andelen, der påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter, for de unge, der har afsluttet deres ungdomsuddannelse i 2006. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Opvækstkommunen er den kommune, som den unge bor i, når ungdomsuddannelsen afsluttes. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

✘ FIGUR 1.3

ANDELEN AF UNGE, DER PÅBEGYNDER EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE. OPJORT PÅ OPVÆKSTKOMMUNE, 2011

Anm.: Kortet viser andelen, der påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter, for de unge, der har afsluttet deres ungdomsuddannelse i 2011. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Opvækstkommunen er den kommune, som den unge bor i, når ungdomsuddannelsen afsluttes. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Unge i bykommuner vælger i højere grad at starte på universitet

Ser vi på, hvilken videregående uddannelse de unge starter på, tegner der sig store geografiske forskelle. Unge bosat i de større bykommuner i Danmark vælger i højere grad en universitetsuddannelse i forhold til en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse.

Figur 1.4 viser andelen, der fortsætter i en universitetsuddannelse, ud af de unge, der vælger at læse videre. På landsplan starter knap 65 pct. af de unge i vores analyse, der læser videre, på en universitetsuddannelse.

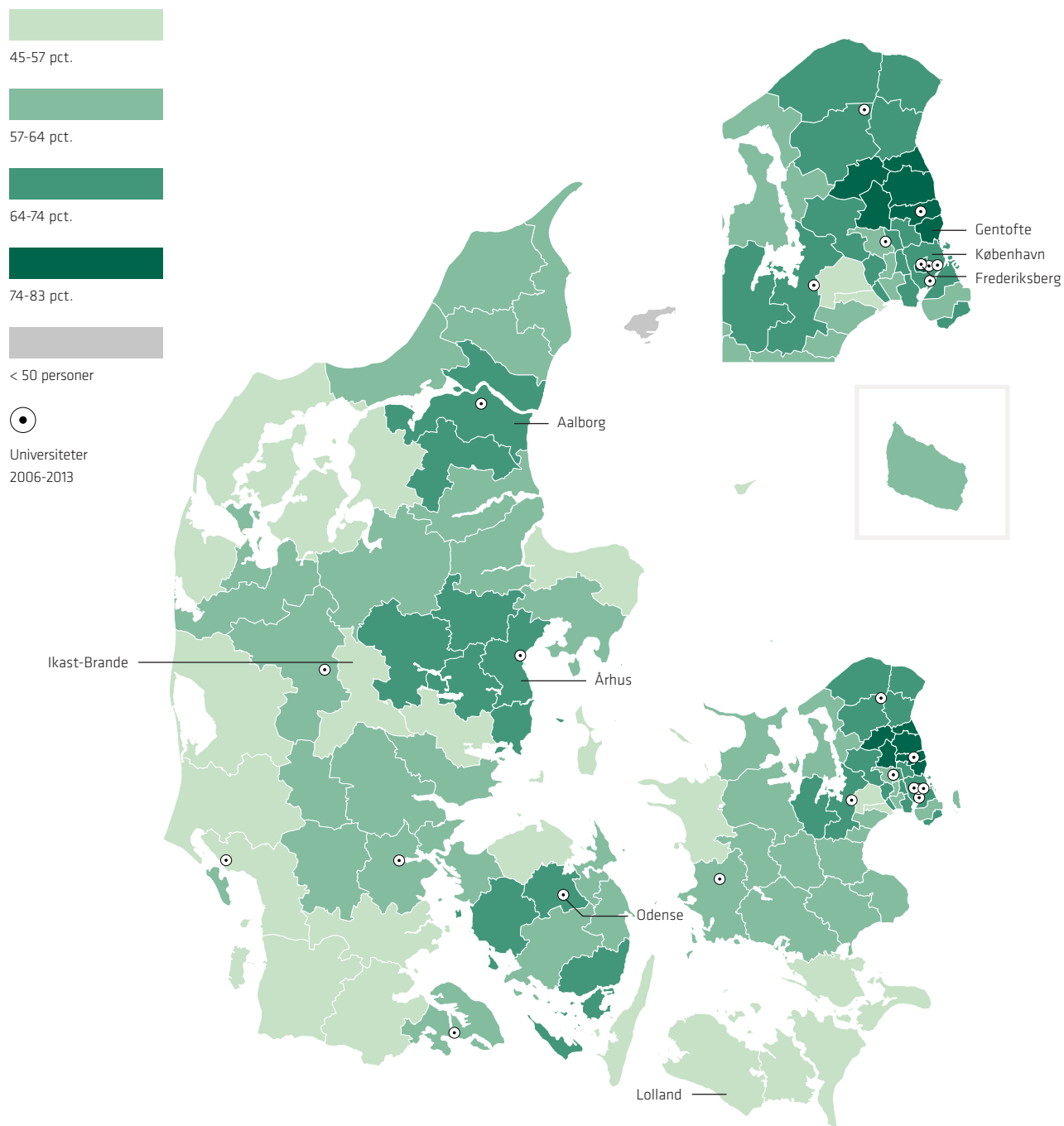
Figur 1.4. illustrerer, at der er store kommunale forskelle. I Lolland og Ikast-Brande Kommune, hvor andelen er lavest, starter 51 pct. af de unge på en universitetsuddannelse. I Gentofte Kommune, hvor andelen er højst, er tallet 83 pct. Det er en forskel på 32 pct. point.

Unge, der bor i de større bykommuner, vælger i højere grad at starte på en universitetsuddannelse: I Århus og Aalborg Kommune starter hhv. 73 pct. og 71 pct. på universitetet. I Odense og Københavns Kommune er andelen hhv. 67 pct. og 72 pct. I toppen af fordelingen er kommunerne nord for København og Frederiksberg Kommune hvor mellem 74 og 83 pct. læser videre på universitet.

× FIGUR 1.4

ANDELEN UD AF DE UNGE, DER STARTER PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, SOM VÆLGER UNIVERSITETET. OPJORT PÅ OPVÆKSTKOMMUNE, 2006-2011

Anm.: Kortet viser andelen, der påbegynder en universitetsuddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år, og som påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter adgangsgivende eksamen. Opvækstkommunen er den kommune, som den unge bor i, når ungdomsuddannelsen afsluttes. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

02

Afstand til de videregående uddannelser og geografisk ulighed i forældres uddan- nelsesniveau

Afstand til de videregående uddannelser og geografisk ulighed i forældres uddannelsesniveau

I kapitel 1 viste vi, at der er geografisk ulighed i uddannelse i Danmark - både i forhold til andelen af unge, der påbegynder en videregående uddannelse og i forhold til uddannelsesretningen, de unge vælger. Det er derfor relevant at se nærmere på, hvorfor der er geografisk ulighed i uddannelsesvalg i Danmark. Vi fokuserer her på to centrale forklaringer; afstanden til de videregående uddannelsessteder og forældrenes uddannelsesniveau.

I den politiske debat såvel som i forskningslitteraturen diskuterer man, om forskelle i adgangen til de videregående uddannelser, grundet uddannelsernes geografiske placering, er en del af forklaringen på den geografiske ulighed i unges uddannelsesvalg. Man kan forestille sig tre forskellige årsager til, at afstand kan udgøre en barriere for unges uddannelsesvalg: For det første kan pendlings- og flytteomkostninger udgøre en barriere for adgangen til de videregående uddannelser,

især for unge, der er vokset op i hjem med få ressourcer. For det andet kan afstand til uddannelserne udgøre en psykologisk barriere for unge med stærk tilknytning til familie og lokalområde. Og for det tredje kan afstand til uddannelse udgøre en informationsbarriere således, at afstanden mindsker bevidstheden om mulighederne for uddannelse.

Spørgsmålet er imidlertid om andre forhold kan forklare den geografiske ulighed i uddannelse, herunder forældrenes uddannelse. Stratifikationslitteraturen om ulighed i unges uddannelsesvalg er omfattende og peger på flere mulige forklaringer på, hvorfor forældres uddannelsesniveau har betydning for unges uddannelsesvalg. For det første har forældrenes uddannelsesbaggrund betydning for de unges studiefærdigheder reflekteret i karaktergennemsnittet og dermed indirekte for de unges valgmuligheder. Forældre med en videregående uddannelse kan ofte-

re støtte op om læringsprocessen, både gennem faglig viden og viden om uddannelsessystemets krav. For det andet vil den studerendes motivation, risikovillighed, forventninger til afkastet af uddannelse og lignende være påvirket af forældrenes socioøkonomiske ressourcer. Hvis forældre med forskellige uddannelsesniveauer har forskellige bosætningsmønstre, kan det også lede til geografisk ulighed i uddannelse.

I det følgende belyser vi, hvor langt unge i Danmark har til en videregående uddannelse, og om der er regionale forskelle i forældrenes uddannelsesniveau. Vi undersøger følgende spørgsmål: Hvordan er den regionale dækning af de videregående uddannelser i Danmark? Har de unge fået længere til videregående uddannelser i perioden 2006-2011? Og er der regionale forskelle i forældrenes uddannelsesniveau?

Hovedkonklusioner

Danske unge har kort afstand til de videregående uddannelser

De geografiske afstande mellem unges bopæl og de videregående uddannelsessteder er generelt små i Danmark. Mere end 90 pct. af danske hjemmeboende unge har mindre end 30 km nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole dét år, hvor de afslutter deres ungdomsuddannelse. Desuden har mere end 65 pct. af de hjemmeboende unge mindre end 30 km til en universitetsuddannelse.

Store geografiske forskelle i forældrenes uddannelsesniveau

Andelen af unge med forældre, hvoraf mindst én har en lang videregående uddannelse, er størst i de større universitetsbyer og i Region Hovedstaden. Derimod er andelen af unge med forældre, der højest har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, størst i kommunerne i det centrale Jylland og på Sydfyn. Endelig er andelen af unge med forældre, der har en erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse, størst i kommuner i de ydre dele af Region Vest-, Midt og Nordjylland samt Region Sjælland.

Danske unge har kort afstand til de videregående uddannelser

De geografiske afstande mellem unges bopæl og de videregående uddannelsessteder er generelt små i Danmark. Figur 2.1 illustrerer afstanden fra hvert 1000x1000 kvadratmeter celle i Danmark til det nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole i 2011, beregnet gennem vejnettet, se i øvrigt appendiks 4. Figuren viser, at hovedparten af Danmarks beboede areal har en afstand på mindre end 30 km til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole. I alt bor mere end 90

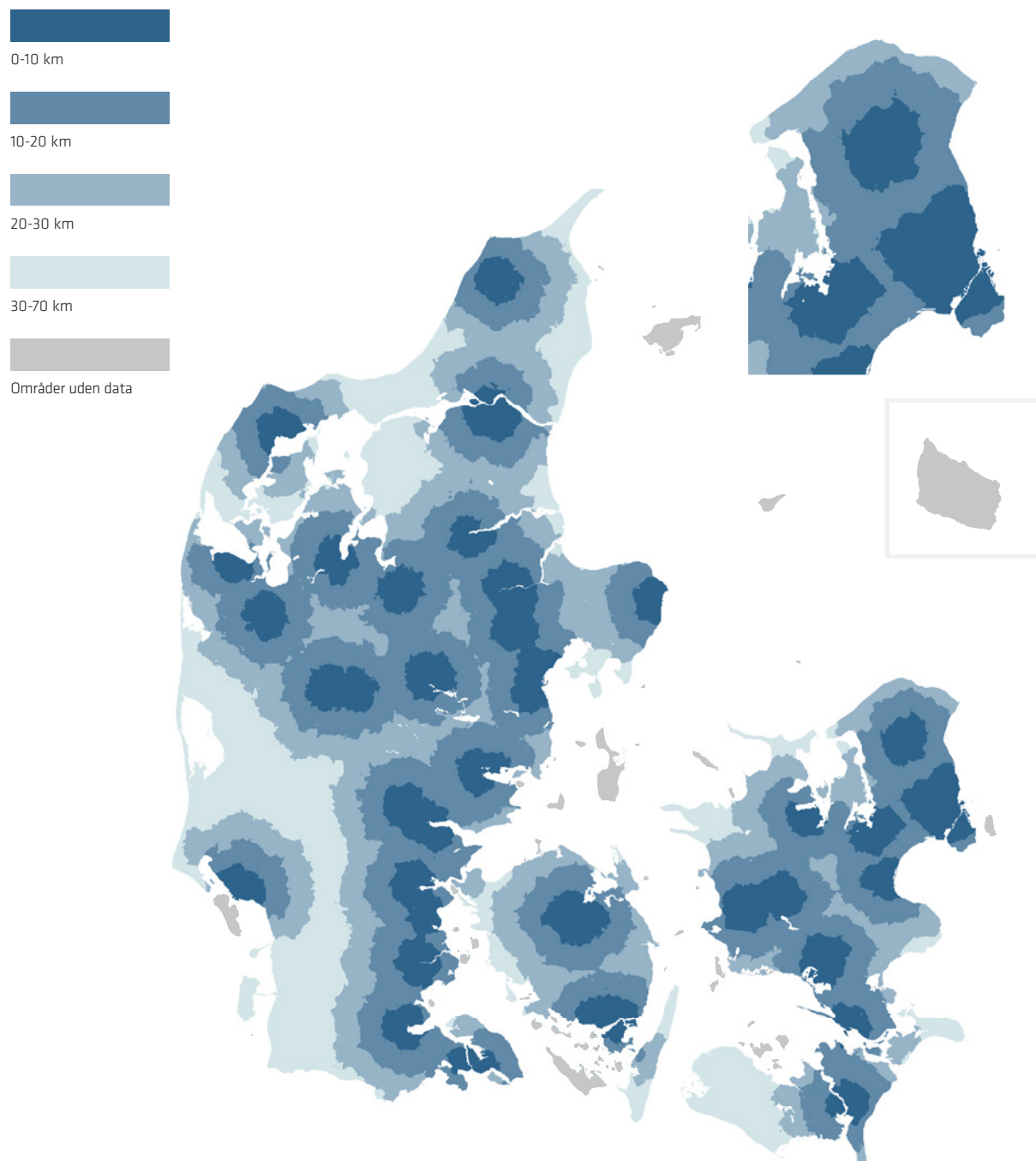
pct. af de hjemmeboende unge i perioden 2006 til 2011 i områder med mindre end 30 km til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole i dét år, de færdiggør deres gymnasiale ungdomsuddannelse, jf. senere beskrivelse af figur 2.3. De unges afstand til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole har ikke ændret sig i perioden 2006-2011.

Figur 2.2 viser tilsvarende afstanden til det nærmeste universitet i 2011. De fleste universiteter er lokaliseret i de større byer og et væsentligt større område ligger uden for en radius af 30 km til nærmeste universitetsuddannelse. Mere end 65 pct. af de hjemmeboende unge har mindre end 30

km til nærmeste universitetsuddannelse, jf. senere beskrivelse af figur 2.3. Ligeledes har de unges afstand til nærmeste universitet ikke ændret sig i perioden 2006-2011.

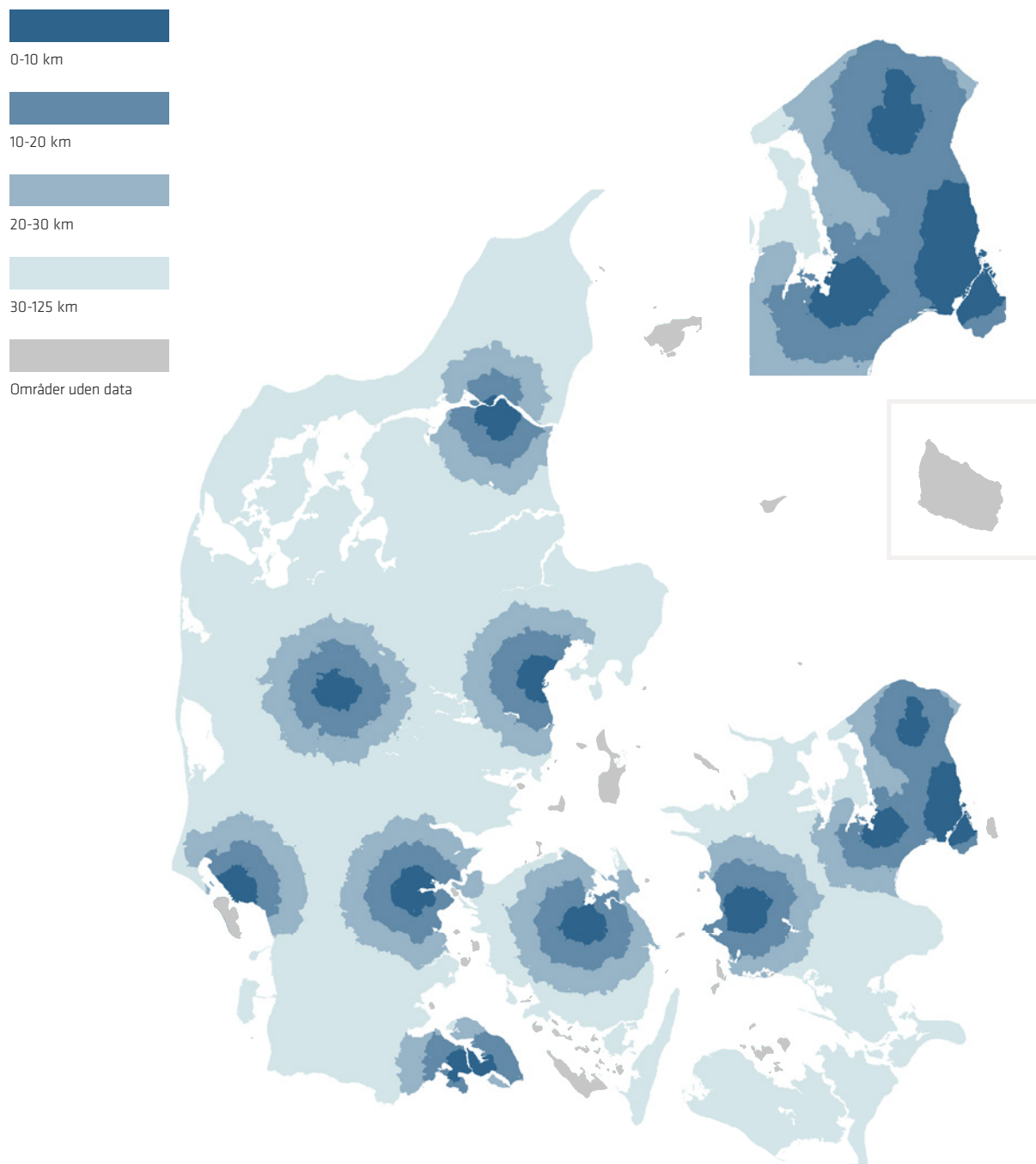
× FIGUR 2.1

AFSTAND TIL NÆRMESTE ERHVERVSAKADEMI ELLER PROFESSIONSHØJSKOLE, 2011

Anm.: Den korteste afstand er fundet på baggrund af beregninger af afstande fra centrum i samtlige 1000 x 1000 meter kvadratter i Danmark, til samtlige videregående uddannelsesinstitutioner. Afstandene er beregnet gennem vejnettet. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

× FIGUR 2.2 AFSTAND TIL NÆRMESTE UNIVERSITET, 2011

Anm.: Den korteste afstand er fundet på baggrund af beregninger af afstande fra centrum i samtlige 1000 x 1000 meter kvadratter i Danmark, til samtlige videregående uddannelsesinstitutioner. Afstandene er beregnet gennem vejnettet. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Figur 2.3 viser fordelingen af unges afstand fra deres bopælsadresse til den nærmeste videregående uddannelse, særligt for erhvervsakademier og professionshøjskoler, og universiteter. Vi har beregnet afstanden fra den unges bopælsadresse til den nærmeste videregående uddannelse, målt igennem vejnettet. Afstanden er beregnet fra den bopæl, som den unge havde, da han eller hun afsluttede sin ungdomsuddannelse jf. appendiks 2 og 4. Vi har ikke beregnet afstande for unge, som bor på øer, der ikke er landfaste.

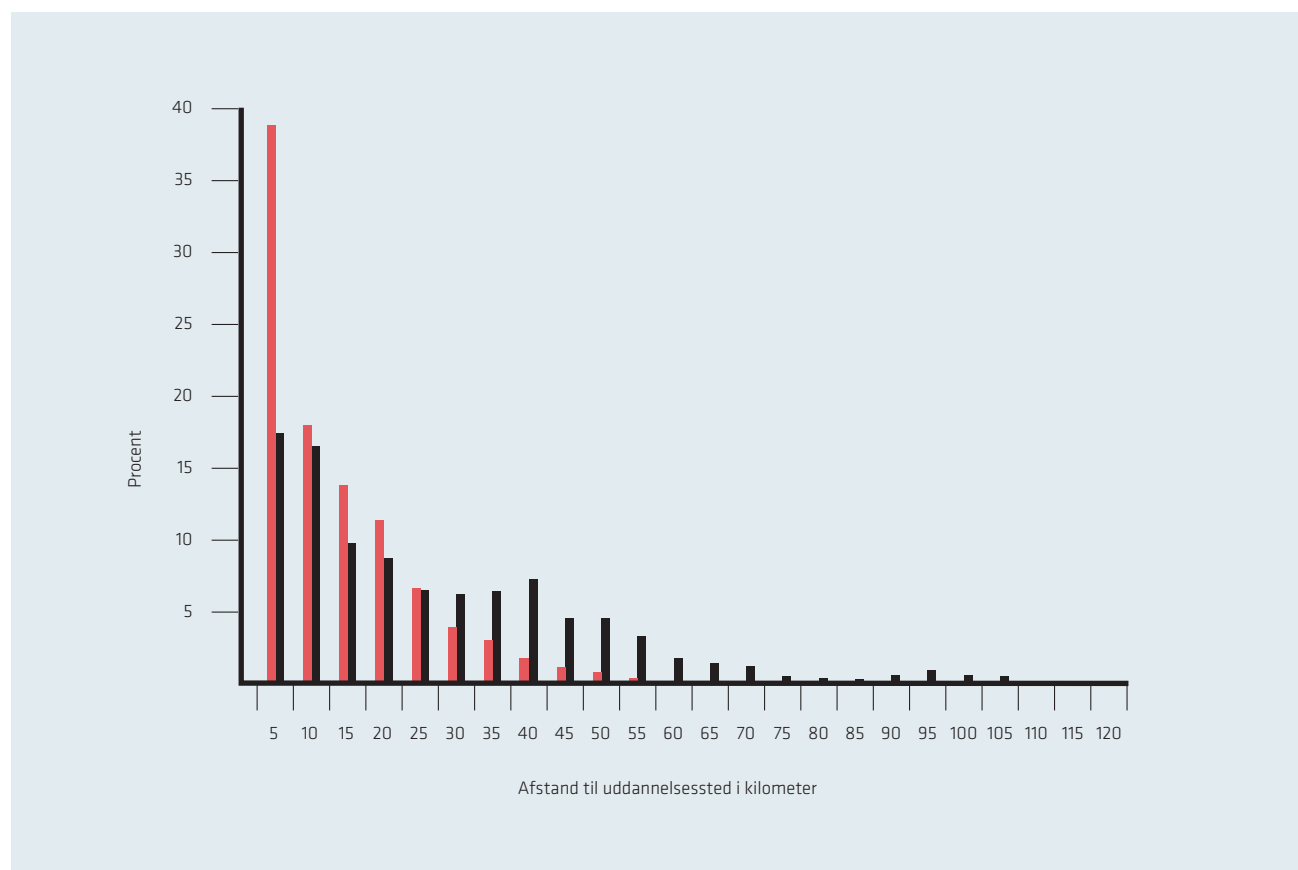
Det fremgår, at størstedelen af de unge bor i kort afstand til et erhvervsakademi eller en professionshøjskole. Knap 40 pct.

af de unge bor under fem km væk og ca. 71 pct. har mindre end 15 km. De unge har i gennemsnit 11 km til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole. Som forventet er der større spredning i afstanden til universitetsuddannelserne: 17 pct. har mindre end fem km, 44 pct. har mindre end 15 km, men knap 10 pct. har mere end 55 km til en universitetsuddannelse. I gennemsnit har de unge 24 km til nærmeste universitet.

Så vidt vi ved, foreligger der kun få oplysninger om unges afstand til de videregående uddannelser i vores nabolande og mange af dem er af ældre dato. Sammenligner vi tal for disse lande med tal

for Danmark, har de unge i Danmark i gennemsnit kortere afstand til de videregående uddannelser. I Sverige havde omkring halvdelen af de unge mænd med en adgangsgivende ungdomsuddannelse mere end 25 kilometer til nærmeste videregående uddannelse i perioden 1983-1992 jf. Öckert (2012). I England havde britiske 16-årige i gennemsnit omkring 36 km til de tre nærmeste universiteter, opgjort i 2002 jf. Gibbons og Vignoles (2009). Og i Irland havde unge, der færdiggjorde en adgangsgivende ungdomsuddannelse i 2007 i gennemsnit omkring 18 km til nærmeste videregående uddannelse samme år jf. Cullinan et al. (2013).

✗ FIGUR 2.3 FORDELINGEN AF UNGES AFSTAND TIL NÆRMESTE VIDEREGÅENDE UDDANNELSESSTED, 2006-2011

Universitet
 Erhvervsakademi eller professionshøjskole

Anm.: Figuren viser afstanden til de videregående uddannelser i intervaller af fem kilometer. Afstanden er beregnet i det år ungdomsuddannelsen afsluttes fra den unges bopælsadresse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Store geografiske forskelle i forældrenes uddannelsesniveau

Forældrenes uddannelsesniveau er i både forskningslitteraturen og i den offentlige debat blevet fremhævet som én af de primære forklarende faktorer, der direkte eller indirekte har betydning for unges valg af uddannelse. Det er derfor relevant at undersøge, hvor store geografiske forskelle, der er i forældrenes uddannelsesniveau.

Figur 2.4 viser andelen af unge, der har mindst én forælder med en lang videregående uddannelse særskilt for kommuner. Figur 2.5 viser andelen af unge, hvis forældre højst har en kort- eller mellemlang videregående uddannelse og figur 2.6 viser andelen af unge, hvis forældre højst har en erhvervsfaglig uddannelse. Som i de forudgående figurer, er tallene opgjort for hjemmeboende unge, der har fuldført en gymnasial ungdomsuddannelse. Som det fremgår af figur 2.4, 2.5 og 2.6 er der store geografiske forskelle på forældrenes uddannelsesniveau. I beskrivelsen ser vi bort fra økommunerne.

Figur 2.4 viser, at den største andel af unge med forældre, hvoraf mindst én har en lang videregående uddannelse, findes i de større universitetsbyer og flere af kommunerne i Region Hovedstaden. I København og Århus er det tilfældet for omkring 34 pct. af de unge og i Gentofte, Rudersdal og Lyngby-Taarbæk, er det tilfældet for mellem 56 og 54 pct. I de 10 kommuner med den laveste andel, har mellem 6 og 9 pct. af de unge forældre med en lang videregående uddannelse. Det omfatter kommuner primært i Jylland, herunder Vesthimmerland, Ikast-Brande, Tønder, Hedensted, Vejen, Jammerbugt og Varde Kommune samt kommunerne Langeland, Ishøj og Lolland.

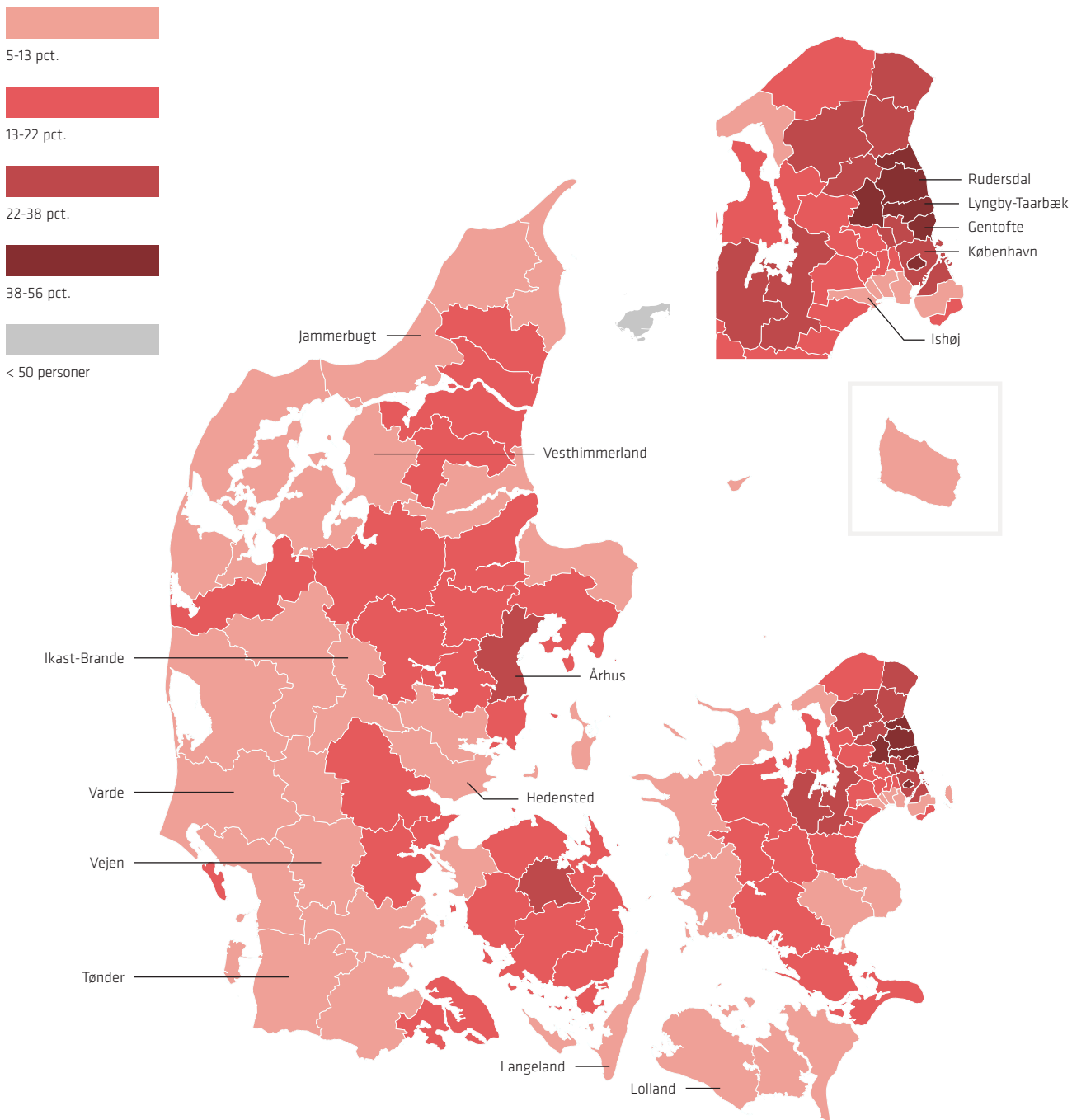
Figur 2.5 viser fordelingen af unge med mindst én forælder med en kort eller mellemlang videregående uddannelse. Andelen er størst er kommunerne på Sydfyn, herunder i Svendborg og Faaborg-Midtfyn med 47 og 44 pct., og i flere af de jyske kommuner, herunder Silkeborg, Esbjerg, Haderslev, Skanderborg, Holstebro, Hjørring og Sønderborg med mellem 46 og 43 pct. samt Frederikssund Kommune med 35 pct. Kommunerne med den laveste an-

del, ligger alle i hovedstadsområdet. Gentofte, Hørsholm og Lyngby-Taarbæk har de laveste andele, hvor mellem 27 og 29 pct. af forældrene har en kort eller mellemlang videregående uddannelse.

Endelig er andelen af unge med forældre med en erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse, vist i figur 2.6. Figuren viser, at andelen er størst i flere af kommunerne i Jylland, herunder Ikast-Brande, Ringkøbing-Skjern, Thisted, Frederikshavn, Norddjurs og Hedensted hvor mellem 46 og 48 pct. har en erhvervsfaglig uddannelse. Desuden har flere kommuner i Region Sjælland også mellem 46 og 48 pct., herunder Tårnby, Bornholm, Lolland og Stevns. Langeland Kommune har med 51 pct. den højeste andel. Den mindste andel findes igen i Region Hovedstaden og i de to største universitetsbyer, hvor andelen er mellem 11 og 23 pct.

✗ FIGUR 2.4

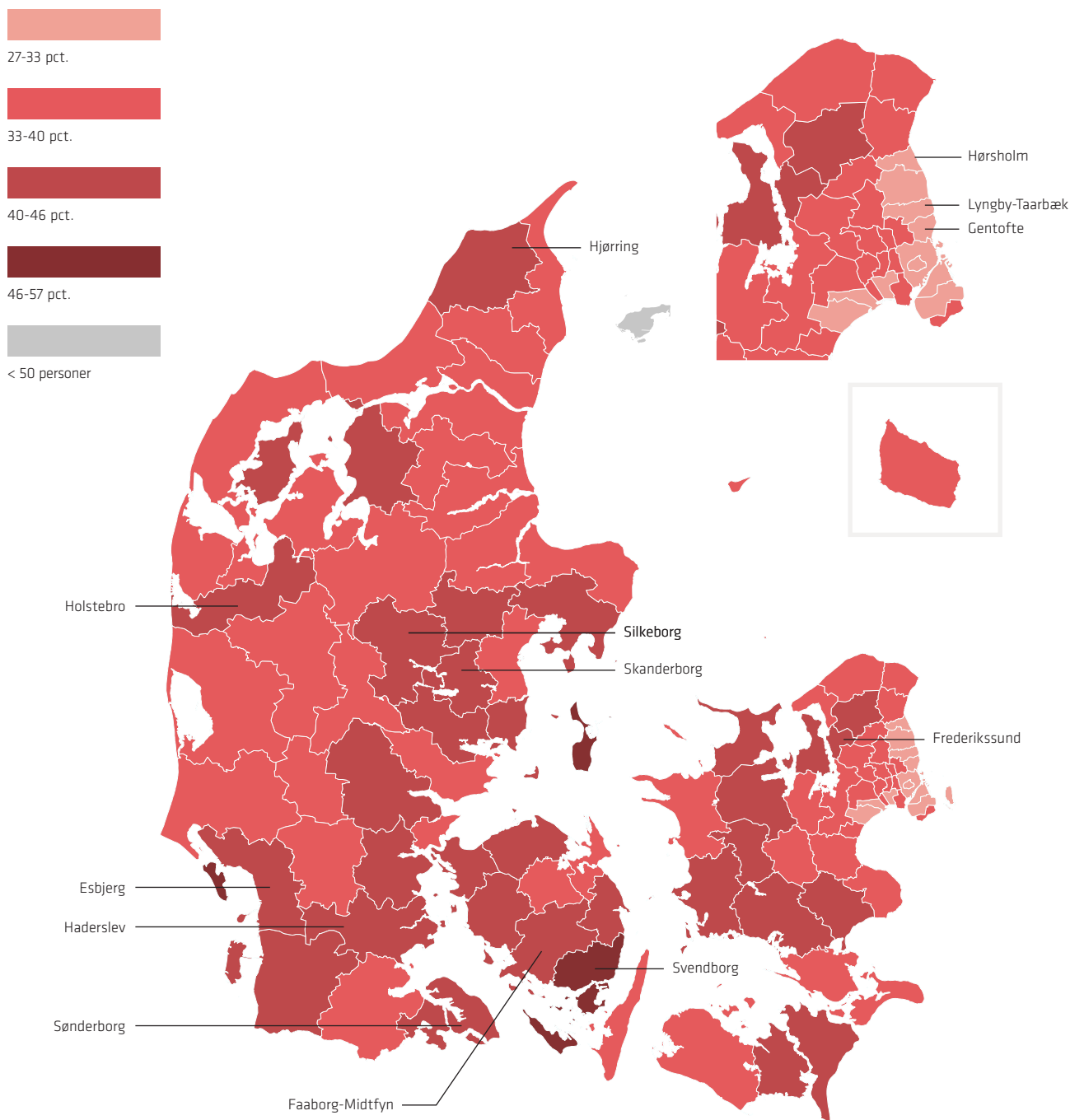
ANDELEN AF UNGE, HVOR FORÆLDRENE'S HØJESTE UDDANNELSE ER EN LANG VIDEREGÅENDE UDDANNELSE. OPGJORT PÅ OPVÆKSTKOMMUNE, 2006-2011

Anm.: Kortet viser uddannelsesniveaet for dén af de to forældre, der har den længste uddannelse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Opvækstkommunen er den kommune, som den unge bor i, når ungdomsuddannelsen afsluttes. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

✘ FIGUR 2.5

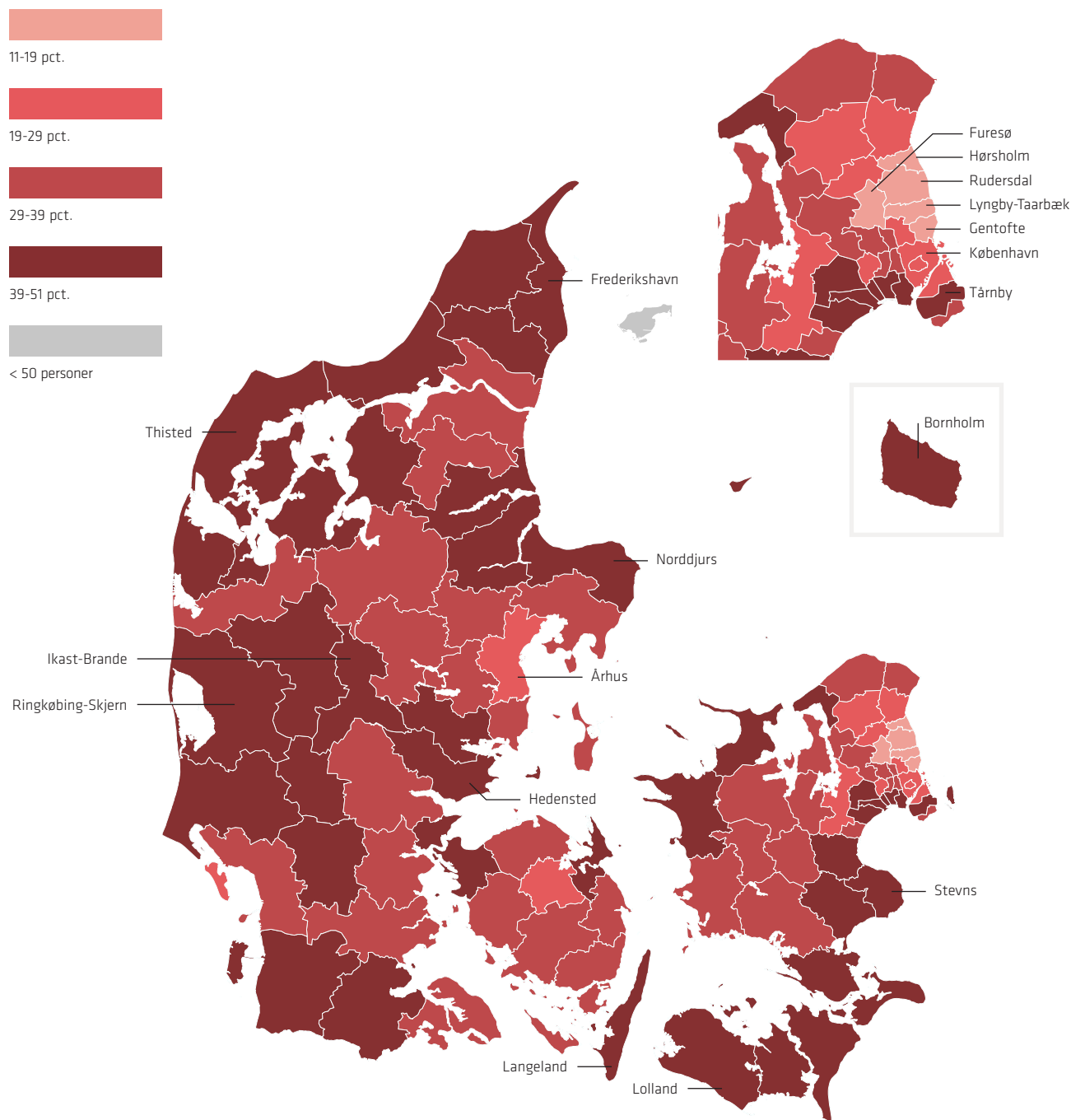
ANDELEN AF UNGE, HVOR FORÆLDRENS HØJESTE UDDANNELSE ER EN KORT ELLER MELLEMLANG VIDE-REGÅENDE UDDANNELSE. OPGJORT PÅ OPVÆKSTKOMMUNE, 2006-2011

Anm.: Kortet viser uddannelsesniveaet for den af de to forældre, der har den længste uddannelse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Opvækstkommunen er den kommune, som den unge bor i, når ungdomsuddannelsen afsluttes. Unge, der ikke er hjemmeboende når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

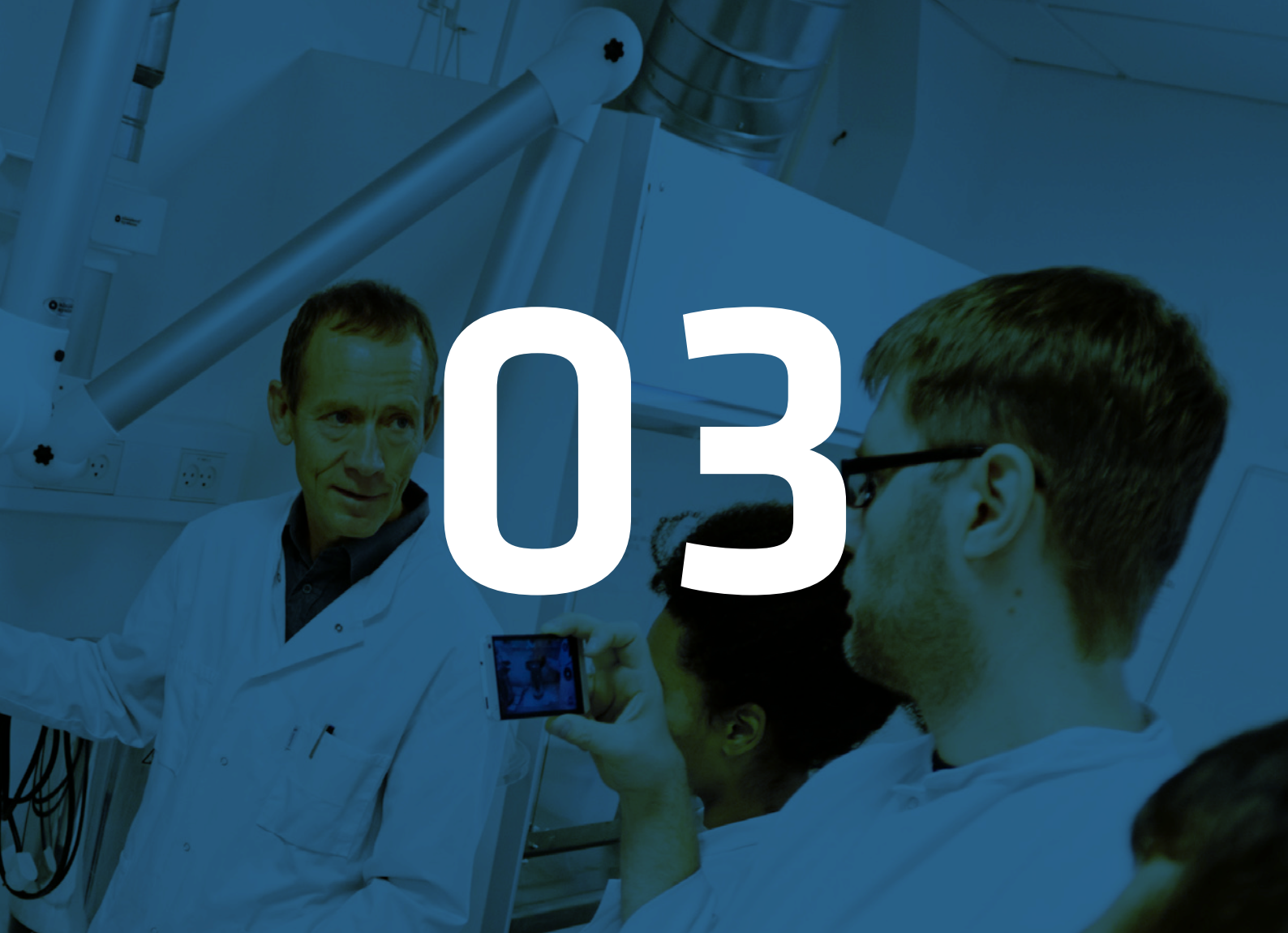
✗ FIGUR 2.6

ANDELEN AF UNGE, HVOR FORÆLDRENE'S HØJESTE UDDANNELSE ER EN ERHVERVSFAGLIG UDDANNELSE. OPGJORT PÅ OPVÆKSTKOMMUNE, 2006-2011

Anm.: Kortet viser uddannelsesniveaet for dén af de to forældre, der har den længste uddannelse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Opvækstkommunen er den kommune, som den unge bor i, når ungdomsuddannelsen afsluttes. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Afstand og valg af videre- gående uddannelse

Afstand og valg af videregående uddannelse

I kapitel 1 viste vi, at der er store regionale forskelle i andelen af unge, der påbegynder en videregående uddannelse. I kapitel 2 præsenterede vi to centrale forklaringer på de regionale forskelle i unges uddannelse, nemlig a) afstand til uddannelse og b) forældrenes uddannelsesniveau.

I kapitel 2 undersøgte vi også variationen i de to forklarende variable og fandt, at uddannelsesinstitutionerne generelt ligger geografisk spredt ud over Danmark. Der er derfor ikke stor forskel på de unges afstand til en videregående uddannelse. Derimod er der stor geografisk variation i forældrenes uddannelsesniveau.

I dette kapitel undersøger vi, hvordan de unges uddannelsesvalg samvarierer med

a) deres afstand til de videregående uddannelser og b) deres forældrebaggrund. Med andre ord; kan vi se, at afstanden til de videregående uddannelser betyder noget for de unges uddannelsesvalg? Eller skyldes de geografiske forskelle i de unges uddannelse primært regionale forskelle i de unges forældrebaggrund?

En række internationale studier har undersøgt denne problemstilling. Samtlige studier finder, at afstand til videregående uddannelser har en signifikant negativ effekt på sandsynligheden for at tage en videregående uddannelse jf. Alm og Winters (2009), Frenette (2006), Spiess og Wrohlich (2010). Vi har fundet to danske studier, der berører denne problemstilling jf. DEA (2012) og Region Hovedstaden (2013).

Flere internationale studier påpeger imidlertid, at der er metodiske udfordringer forbundet med at måle den kausale effekt af afstand til uddannelsessteder, da det ikke er tilfældigt, hvor folk bosætter sig. Forældre med højere uddannelse vil typisk bosætte sig i de større byer, hvor der også er kortere afstand til uddannelsesinstitutionerne jf. Frenette (2009), Denzler og Wolter (2011), Spiess og Wrohlich (2010). Vi har ikke fundet studier, som tager fat på dette problem. Det er derfor tænkeligt, at de sammenhænge mellem afstand og uddannelsesvalg, der er fundet i tidligere studier, primært skyldes uobserverbare forskelle i forældrebaggrund.

Hovedkonklusioner

De unge, der bor længst væk fra de videregående uddannelser, uddanner sig i gennemsnit mindre

Der er en svag sammenhæng mellem afstanden til nærmeste uddannelsessted og andelen, der fortsætter i en videregående uddannelse. Omkring 73 pct. af de unge, der har mere end 27 km til en videregående uddannelse, vælger at læse videre. Dette er tilfældet for knap 76 pct. af de unge, der har tre kilometer eller derunder til nærmeste uddannelse.

Forældrebaggrund har stor betydning for, om unge starter på en videregående uddannelse

Blandt unge fra familier, hvor ingen af forældrene har en videregående uddannelse, vælger 70 pct. at starte på en videregående uddannelse. I familier hvor mindst én af forældrene har kort eller mellemlang videregående uddannelse starter 75 pct., og hvis mindst én af forældrene har en lang videregående uddannelse, påbegynder 83 pct. af de unge en videregående uddannelse.

Når man sammenligner unge med samme familiebaggrund, har afstand ingen betydning

Når vi sammenligner unge med samme familiebaggrund forsvinder sammenhængen mellem afstand til nærmeste uddannelse og hvorvidt de unge læser videre. Forældrenes uddannelsesniveau har altså langt større betydning end afstanden, for om unge starter på en videregående uddannelse.

De unge, der bor længst væk fra de videregående uddannelser, uddanner sig i gennemsnit mindre

Det er i første omgang interessant at belyse, om de unge, der bor længst væk fra de videregående uddannelsessteder, i gennemsnit uddanner sig mindre. For at undersøge dette, har vi beregnet afstanden fra den unges bopælsadresse til det nærmeste videregående uddannelsessted, målt igennem vejnettet jf. appendiks 4.

Figur 3.1 viser andelen af unge, der starter på en videregående uddannelse, opdelt på afstanden til nærmeste videregående uddannelse. Vi har inddelt afstanden i deciler,

således at der er 10 pct. af de unge i hvert kilometerinterval på den vandrette akse. Det har vi gjort for at sikre os, at resultaterne beskriver en tilpas stor gruppe af unge til, at de kan generaliseres. Det er årsagen til at første decil kun dækker én km og 10. decil dækker intervallet fra 27 km til 67 km.

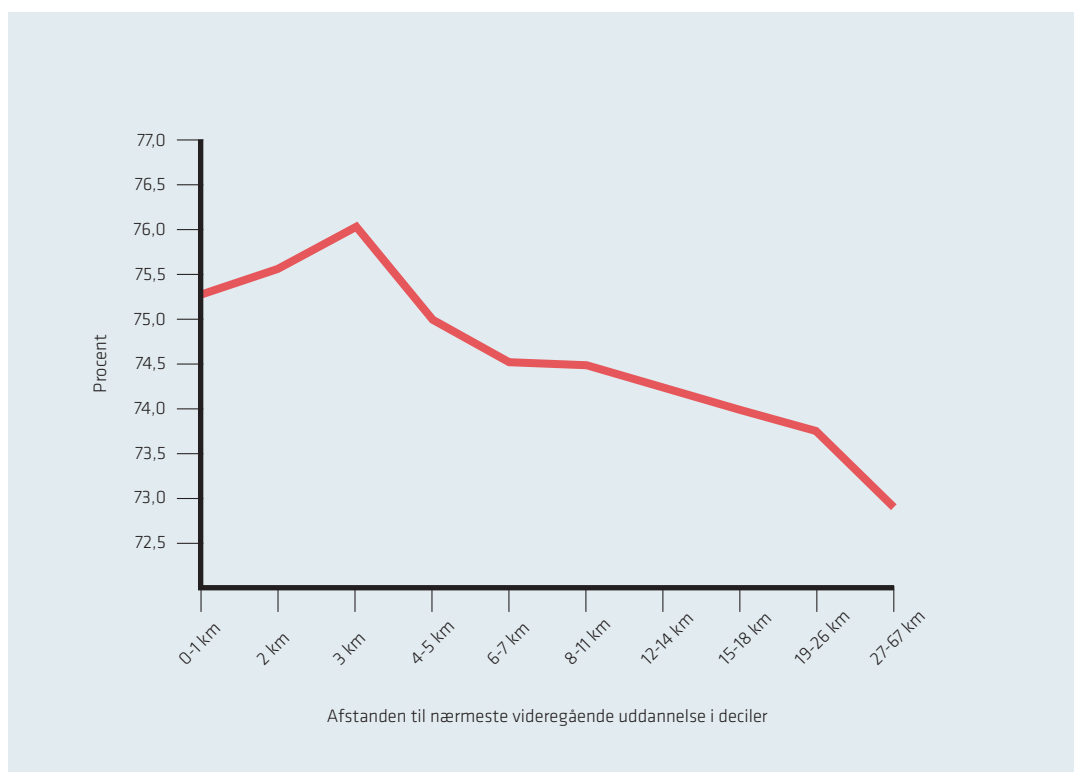
Ved første øjekast kan der være grund til at tro, at afstanden har betydning for unges uddannelsessøgning. Andelen, der læser videre, er størst for unge med kort afstand til en videregående uddannelse. Figur 3.1 viser, at omkring 76 pct. af de unge, der har tre km eller kortere til nærmeste uddannelse, læser videre. Det er tilfældet for 73 pct. af de unge, der har mere end 27 km til en videregående uddannelse. I gennemsnit falder andelen, der starter på en videregående uddannelse med 3 pct.point, når afstanden til den nærmeste uddannel-

se stiger fra tre km til over 27 km. Forskellen på 3 pct. point er statistisk signifikant, omend den er lille.

Som det fremgår af figur 3.1, er andelen, der læser videre, størst blandt unge, der bor tre km fra nærmeste uddannelse. Det kan umiddelbart synes iøjnefaldende, at andelen er større for denne gruppe end for unge, der har under én km til det nærmeste uddannelsessted. Det skyldes antageligt tilfældigheder, da det må forventes, at afstande på mellem nul til tre km i praksis ikke har nævneværdig betydning for transporttiden jf. appendiks 4.

× FIGUR 3.1

ANDELEN AF UNGE, DER STARTER PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, OPDELT PÅ AFSTANDEN TIL NÆRMESTE VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, 2006-2011

Anm.: Figuren viser andelen, der påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Afstanden er beregnet fra den unges bopælsadresse, i det år ungdomsuddannelsen afsluttes, til den nærmeste uddannelsesinstitution, se appendiks 4. Afstanden er inddelt i deciler. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

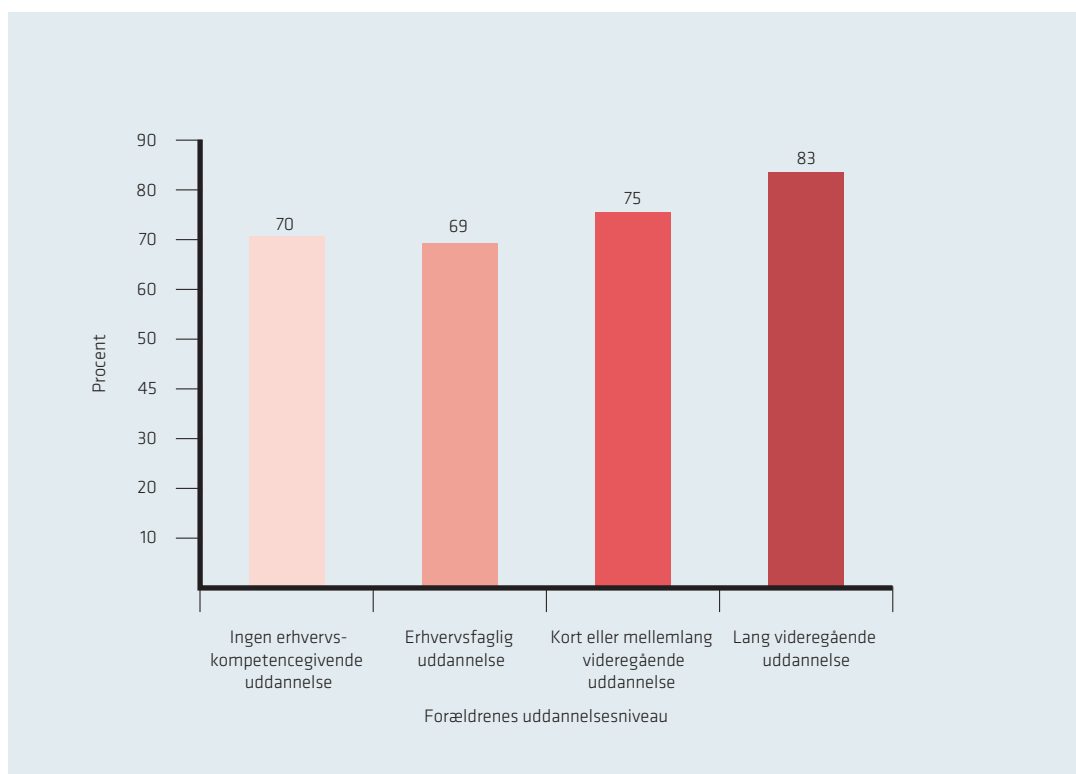
Forældrebaggrund har stor betydning for, om unge starter på en videregående uddannelse

Forskning har påvist, at forældrenes uddannelsesniveau spiller en stor rolle for unges uddannelsesvalg jf. fx Holm og Jäger (2008). Figur 3.2 viser sammenhængen mellem forældres uddannelsesniveau og unges uddannelsesvalg for unge, der har fuldført en gymnasial ungdomsuddannelse. Blandt unge, der er vokset op

i familier, hvor ingen af forældrene har en videregående uddannelse, vælger 70 pct. i gennemsnit at læse videre inden for to år efter endt eksamen. Vi ser ingen forskel på unge, hvis forældre har en erhvervsfaglig uddannelse og unge, hvis forældre er ufaglærte. Blandt unge, hvoraf mindst én af forældrene har en videregående uddannelse, er andelen væsentlig højere. Blandt unge, hvoraf mindst én af forældrene har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, tager 75 pct. en videregående uddannelse. Dette er tilfældet for 83 pct. de unge, hvoraf mindst én af forældrene har en lang videregående uddannelse.

× FIGUR 3.2

ANDELEN AF UNGE, DER STARTER PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, OPDELT PÅ FORÆLDRENES UDDANNELSESNIWAU, 2006-2011

Anm.: Figuren angiver uddannelsesniveaueet for den af de to forældre, der har den længste uddannelse og viser andelen af unge, der påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Når man sammenligner unge med samme familiebaggrund, har afstand ingen betydning

Vi har vist, at andelen, der læser videre, er størst for unge med kort afstand til en videregående uddannelse jf. figur 3.1. Imidlertid kan vi se, at der er en stærk sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og de unges uddannelsesvalg jf. figur 3.2. Det er derfor interessant at koble de to forklaringer og belyse sammenhængen mellem afstand og unges uddannelsesvalg, når unge med samme familiebaggrund sammenlignes.

I figur 3.3 har vi samlet de to centrale forklarende faktorer for at undersøge, hvilken forklaring, der er den væsentligste. Sammenhængen mellem afstand og

uddannelsesvalg er bestemt ud fra en simpel lineær regression, hvor forældrenes uddannelsesniveau er holdt konstant over afstanden. Ligeledes holder vi en række demografiske og socioøkonomiske karakteristika konstant, som vi forventer, har en betydning for unges uddannelsesvalg jf. appendiks 5. Som i figur 3.1. er afstanden på den vandrette akse inddelt i deciler.

Det fremgår af figur 3.3, at når vi sammenligner unge med samme familiebaggrund, så forsvinder den umiddelbare sammenhæng mellem afstand til nærmeste uddannelse og unges uddannelsesvalg. Figuren viser, at det gælder for alle unge, både unge fra familier, hvor ingen af forældrene har en erhvervskompetencegivende uddannelse, såvel som unge fra akademikerhjem. Der er store niveauforskelle i sandsynligheden for at tage en videregående uddannelse. Det vil sige, at forældrenes uddannelsesniveau

spiller en større rolle for unges valg af videregående uddannelse end afstand til uddannelse.

Studiets resultater peger på, at det ikke er afstanden, der er årsagen til, at unge uddanner sig mindre. Derimod skyldes sammenhængen primært geografiske forskelle i forældrenes uddannelsesniveau. Unge med kort afstand til de videregående uddannelser har oftere mindst én forælder med en lang videregående uddannelse. 27 pct. af de unge med tre km eller derunder har mindst én og 8 pct. har to forældre med en lang videregående uddannelse. Det er kun tilfældet for henholdsvis 10 pct. og 2 pct. af de unge med mere end 27 kilometer til nærmeste uddannelsessted. Disse forskelle er statistisk signifikante

× FIGUR 3.3

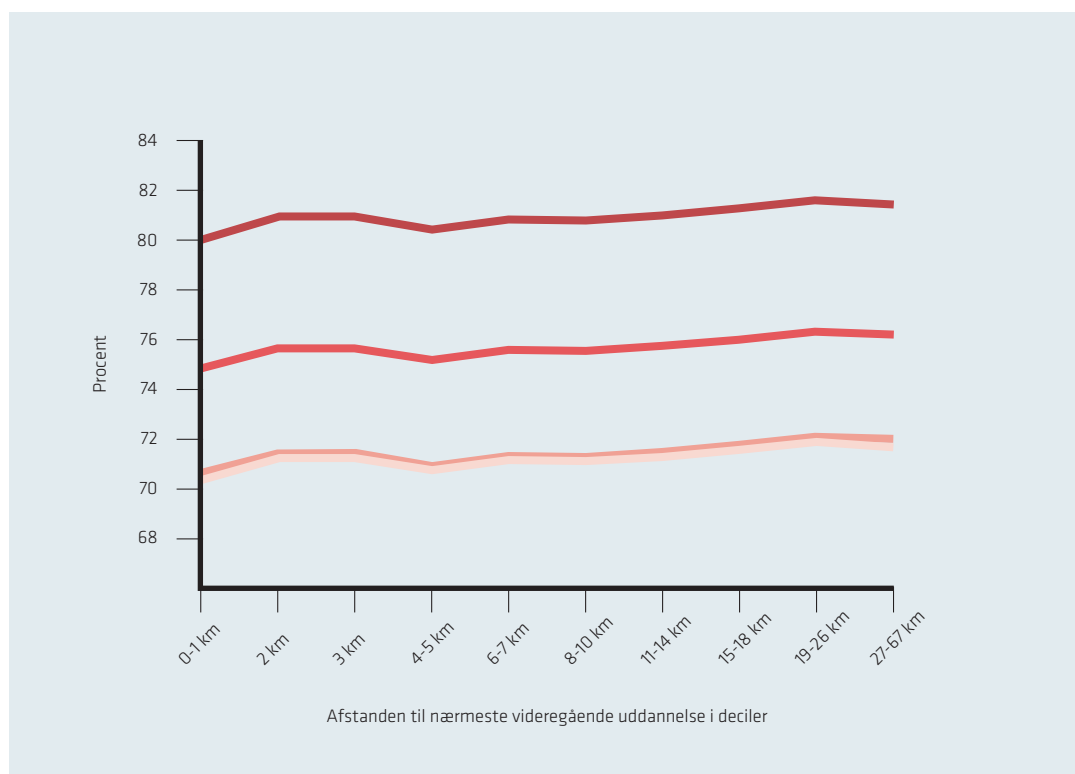
SANDSYNLIGHEDEN FOR AT STARTE PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, OPDELT PÅ AFSTANDEN TIL NÆRMESTE VIDEREGÅENDE UDDANNELSE OG FORÆLDRENS UDDANNELSESLEVEL, 2006-2011

Forældre med lang videregående uddannelse

Forældre med kort eller mellemlang videregående uddannelse

Forældre med erhvervsfaglig uddannelse

Forældre uden erhvervskompetencegivende uddannelse

Anm.: Figuren viser sandsynligheden for at påbegynde en videregående uddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Sandsynlighederne er beregnet som funktion af afstanden i deciler og forældrenes uddannelsesniveau på baggrund af resultaterne fra en lineær regressionsanalyse. De øvrige kontrolvariable er fastsat til deres gennemsnit. De øvrige kontrolvariable er køn, alder, etnicitet, ungdomsuddannelse, år, familietype og husstandsindkomst. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

04

BIBLIOTEK

1.
BØRN

2.
FIKTION

3.
FAKTA

Afstand og unges valg mellem uddannelsesretninger

Afstand og unges valg mellem uddannelsesretninger

I kapitel 3 viste vi, at der ingen sammenhæng er mellem de unges afstand til den nærmeste videregående uddannelse og sandsynligheden for at fortsætte i en videregående uddannelse, når unges socioøkonomiske baggrund holdes konstant.

I dette kapitel nuancerer vi analysen og undersøger, om afstand til forskellige uddannelsesretninger har betydning for unges valg mellem uddannelser. Vi skelner her mellem, på den ene side erhvervsakademi- og professionsuddannelser, og på den anden side universitetsuddannelser.

Vi undersøger sammenhængen mellem afstanden til hver af de to uddannelsesretninger og de unges valg herimellem.

Man kan nemlig forestille sig, at selv om afstanden til en uddannelsesretning ikke har betydning for, om de unge fortsætter i en videregående uddannelse, kan afstanden have betydning for de unges valg mellem de forskellige uddannelsesretninger. En sådan sammenhæng omtales i litteraturen som en omdirigerings-effekt, jf. fx Rouse (1995) og Frenette (2009).

Man kan yderligere forestille sig, at en sådan nuancering af sammenhængen mellem afstanden og de unges uddannelsesvalg især gør sig gældende for unge, hvis forældre ikke selv har en videregående uddannelse. Dette spørgsmål er derfor ikke mindst interessant ud fra et omfordelingsmæssigt synspunkt.

Som vi har set i kapitel 1 og 2 er universitetsuddannelserne primært centreret omkring de større byer i Danmark, hvorimod de kortere uddannelser som erhvervsakademi- og professionsuddannelserne ligger mere geografisk spredt. Hvis der eksisterer en omdirigerings-effekt i Danmark, vil det betyde, at især unge, som bor langt fra de større byer, i højere grad vil vælge erhvervsakademi- eller professionsuddannelserne.

Hovedkonklusioner

De unge, der har langt til universitetet, fravælger oftere en universitetsuddannelse

Jo større afstand de unge har til universitetsuddannelserne, desto mindre sandsynligt er det, at de fortsætter i en universitetsuddannelse frem for en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse. Det kan betragtes som udtryk for, at der eksisterer en "omdirigerings-effekt" for afstanden til universitet. Der er imidlertid ingen nævneværdig sammenhæng mellem afstand til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole og de unges uddannelsesvalg.

Stærk sammenhæng mellem forældres uddannelsesniveau og unges uddannelsesvalg

Der er en tydelig sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og unges uddannelsesvalg. Unge med forældre, hvoraf mindst én har en lang videregående uddannelse, fortsætter oftere end andre unge i en universitetsuddannelse. Omvendt fortsætter unge med forældre uden en videregående uddannelse oftere i en erhvervsakademi- eller en professionsuddannelse end unge med forældre, hvoraf mindst én har en videregående uddannelse.

Sammenhæng mellem afstand og uddannelsesretning for unge uden akademikerforældre

Resultaterne tyder på, at sammenhængen mellem afstanden mellem afstanden til universitetet og de unges uddannelsesvalg kun gør sig gældende for unge med forældre, der ikke har en lang videregående uddannelse. Stiger afstanden fra fire til 54 km øges sandsynligheden for, at de fortsætter i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse. Omvendt falder sandsynligheden for, at de fortsætter i en universitetsuddannelse, hvis afstanden overstiger 40 km.

De unge, der har langt til universitetet, fravælger oftere en universitetsuddannelse

I lighed med kapitel 3, viser vi indledningsvist den observerbare sammenhæng mellem unges uddannelsesvalg og afstand til uddannelse. Figur 4.1 viser sammenhængen for afstanden til erhvervsakademier og professionshøjskoler og figur 4.2 for afstanden til universiteterne. Vi belyser den observerede sammenhæng uden at tage højde for andre baggrundsforhold end afstanden til den anden uddannelsesretning.

Figur 4.1 viser sammenhængen mellem afstanden til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole og unges uddannelsesvalg. Ligesom i kapitel 3, er afstands-målet inddelt i deciler, og hvert kilometerinterval på den vandrette akse omfatter dermed omkring 10 pct. af de unge.

Figuren viser, at der ingen nævneværdig sammenhæng er mellem afstanden til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole og de unges uddannelsesvalg. Sandsynligheden for at fortsætte i en universitetsuddannelse, eller i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse er relativt konstant over afstanden til de sidstnævnte uddannelser.

Sandsynligheden for at fortsætte i en universitetsuddannelse falder svagt, når afstanden overstiger fire km. Unge med mellem nul og fire km til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole fortsætter oftere i en universitetsuddannelse end unge med fire km eller derover. Omvendt øges sandsynligheden for at fortsætte i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse, ligesom sandsynligheden for slet ikke at starte.

Det kan umiddelbart synes kontraintuitivt, at en større andel, af de unge, der bor tættest på et erhvervsakademi eller professionshøjskole, vælger en universitetsuddannelse. Det kan skyldes tilfældigheder, da det må forventes, at afstande på mellem nul til fire km i praksis ikke har nævneværdig betydning for transporttiden, jf. appendiks 4. Det kan også skyldes forskelle i de unges baggrund. Forskellen forsvinder da også, når vi kontrollerer for andre forhold end afstanden til erhvervsakademier og professionshøjskoler, herunder forældrenes uddannelsesniveau. Det vender vi tilbage til senere i dette kapitel. Erhvervsakademi- og professionsuddannelsernes nuværende geografiske placering synes derfor ikke umiddelbart at have betydning for de unges uddannelsesvalg.

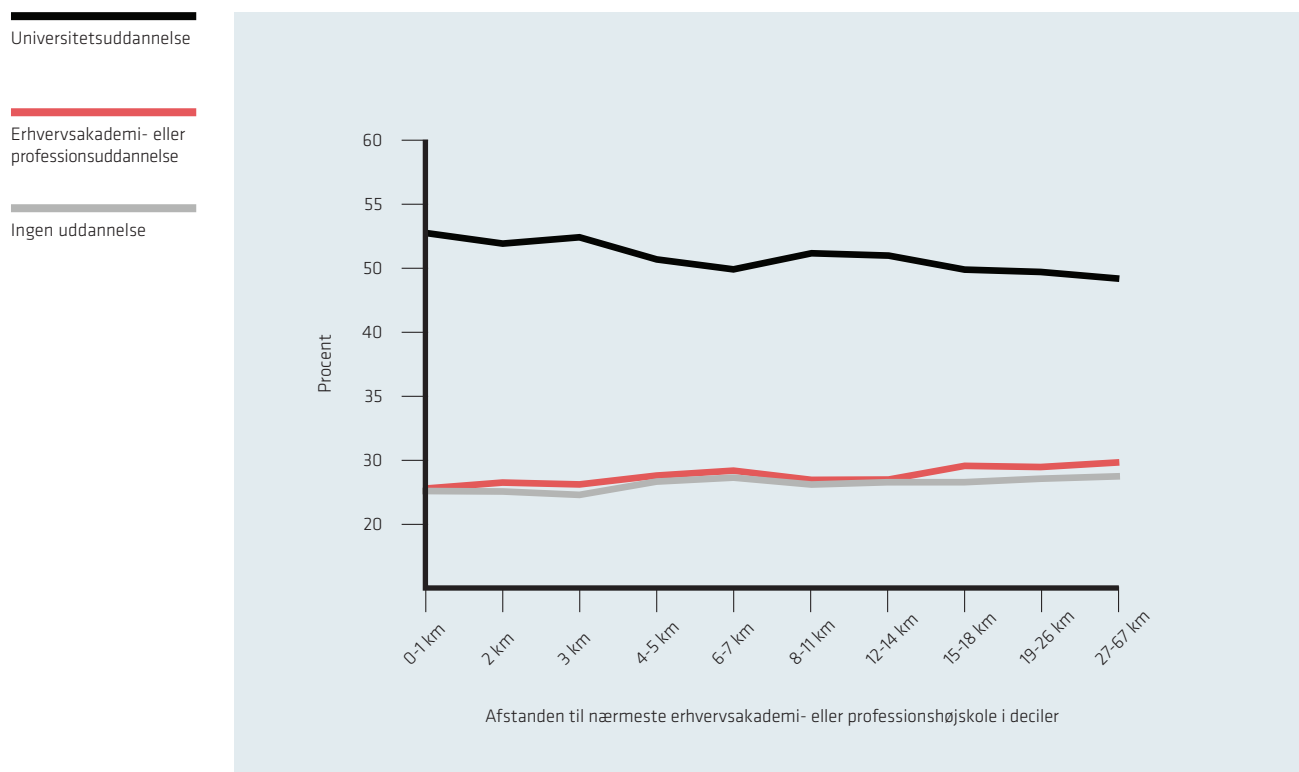
Vi har også undersøgt sammenhængen mellem afstanden til nærmeste universitet og uddannelsesvalg kontrolleret for afstanden til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole. Resultatet er afbilledet i figur 4.2. Vi finder, at jo større afstand de unge har til universitetsuddannelserne, desto mindre sandsynligt er det, at de fortsætter i en universitetsuddannelse frem for en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse. Det ser altså ud til, at der eksisterer en "omdirigerings-effekt" for afstanden til universitet, jf. ovenfor.

I figur 4.2 ser vi også, at der ingen umiddelbar sammenhæng er mellem afstanden til nærmeste universitet og andelen af unge, der fravælger videregående uddannelse.

Universitetsuddannelsernes nuværende geografiske placering synes derfor ikke umiddelbart at være årsag til, at de unge ikke forsætter i en videregående uddannelse.

✗ FIGUR 4.1

ANDELEN AF UNGE, DER STARTER PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, OPDELT PÅ AFSTANDEN TIL NÆRMESTE ERHVERVSAKADEMI ELLER PROFESSIONSHØJSKOLE, 2006-2011

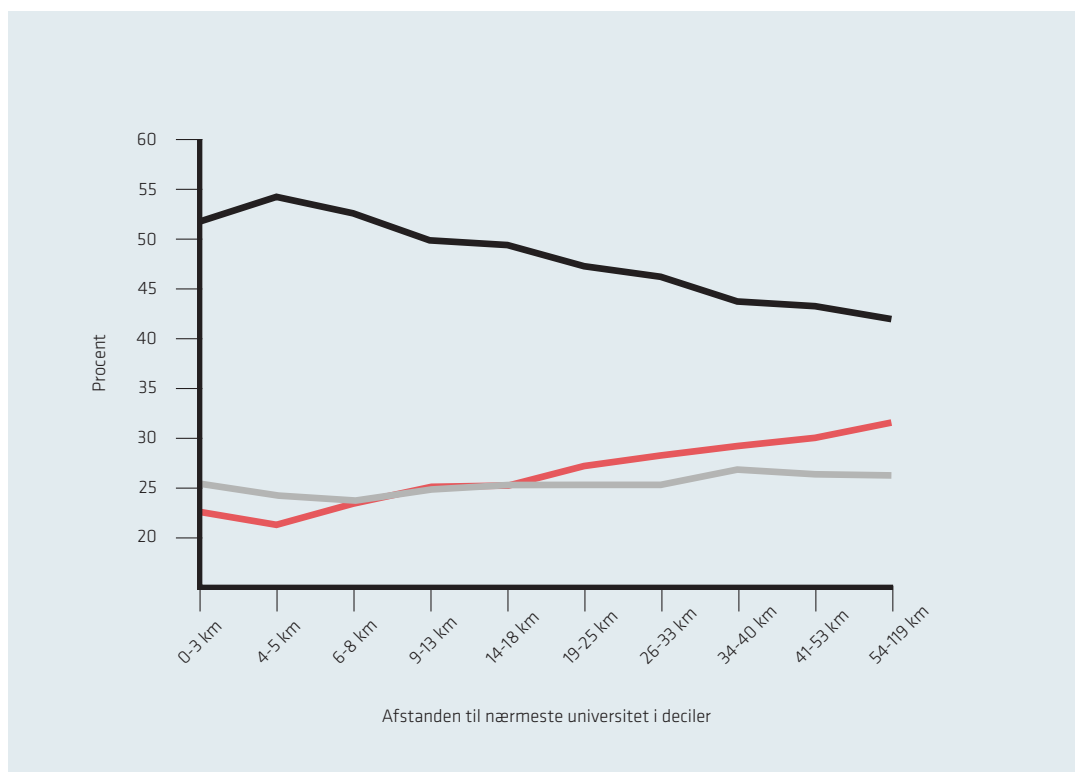

Anm.: Figuren viser andelen, der påbegynder hhv. en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse eller en universitetsuddannelse, senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Afstanden er beregnet fra den unges bopælsadresse, i det år ungdomsuddannelsen afsluttes, se appendiks 4. Afstanden er inddelt i deciler. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

× FIGUR 4.2

ANDELEN AF UNGE, DER STARTER PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, OPDELT PÅ AFSTANDEN TIL NÆRMESTE UNIVERSITET, 2006-2011

Universitetsuddannelse
Erhvervsakademi- eller professionsuddannelse
Ingen uddannelse

Anm.: Figuren viser andelen, der påbegynder hhv. en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse eller en universitetsuddannelse, senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Afstanden er beregnet fra den unges bopælsadresse, i det år ungdomsuddannelsen afsluttes, se appendiks 4. Afstanden er inddelt i deciler. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Stærk sammenhæng mellem forældres uddannelsesniveau og unges uddannelsesvalg

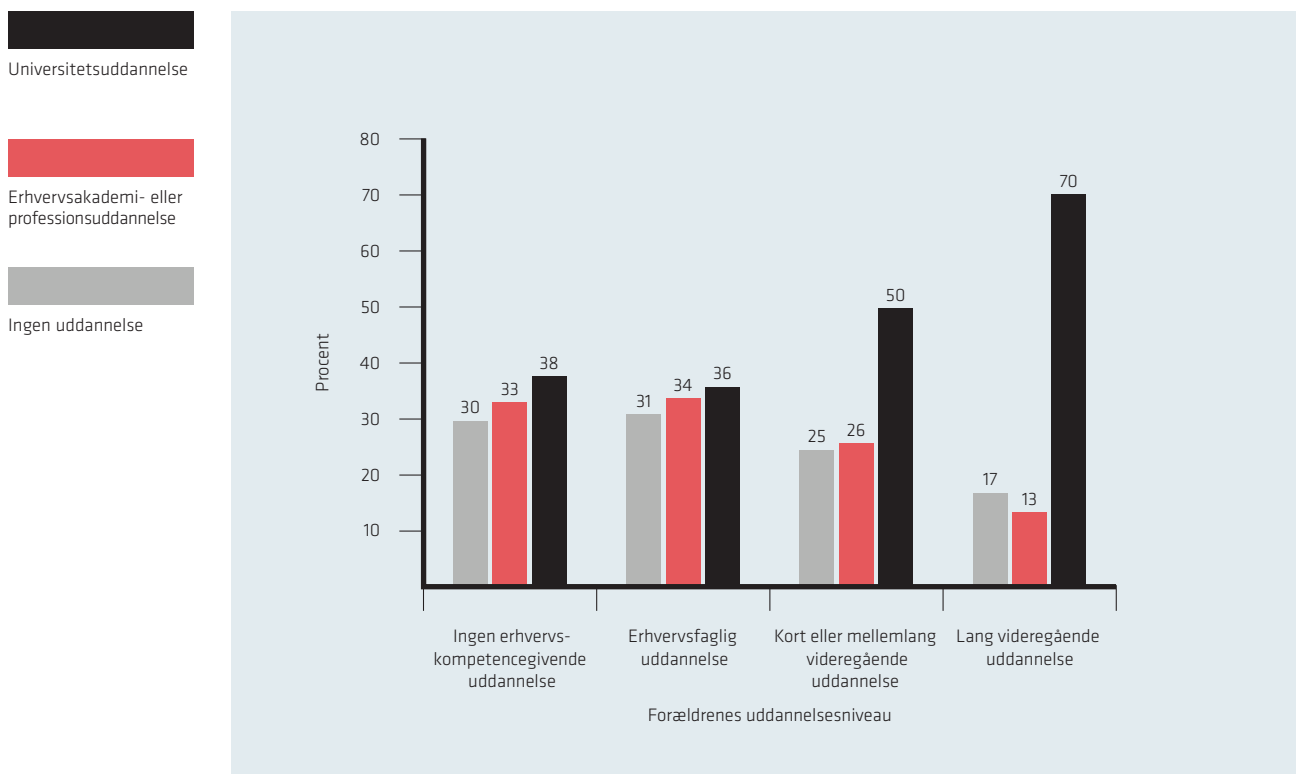
Sammenhængen mellem afstandsmålene og unges uddannelsesvalg kan imidlertid skyldes forskelle i de unges socioøkonomiske baggrund. Vi ser derfor på den observerede sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og unges uddannelsesvalg.

Figur 4.3 viser en tydelig sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og unges uddannelsesvalg. Omkring 34

pct. af de unge med forældre uden en videregående uddannelse starter på en erhvervsakademi- eller en professionsuddannelse. Yderligere 36 pct. i denne gruppe starter på en universitetsuddannelse. For unge med forældre med en kort- eller mellemlang videregående uddannelse som højeste uddannelsesniveau fortsætter færre i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse og flere i en universitetsuddannelse, hhv. 25 og 50 pct. For de unge med forældre, hvoraf mindst én har en lang videregående uddannelse, er disse forskelle desto større. I den gruppe fortsætter kun 13 pct. i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse og hele 70 pct. i en universitetsuddannelse.

× FIGUR 4.3

ANDELEN AF UNGE, DER STARTER PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, OPDELT PÅ FORÆLDRENES UDDANNELSESLEVELAU, 2006-2011

Anm.: Figuren angiver uddannelsesniveauet for den af de to forældre, der har den længste uddannelse og viser andelen af unge, der påbegynder en videregående uddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Sammenhæng mellem afstand og uddannelsesretning for unge uden akademikerforældre

Figur 4.1 og 4.2 viste, at der ved første øjekast ingen nævneværdig sammenhæng er mellem afstand til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole og de unges uddannelsesvalg. Der er imidlertid en tydelig sammenhæng mellem afstand til nærmeste universitet og unges uddannelsesvalg. Sammenhængen mellem afstanden til nærmeste erhvervsakademi

eller professionshøjskole og unges uddannelsesvalg, beskrevet ovenfor, forsvinder helt, når vi kontrollerer for demografiske og socioøkonomiske forhold herunder forældrenes uddannelsesniveau. Derfor præsenteres resultaterne ikke her.

Vi beskriver i det følgende resultaterne for den videre analyse af sammenhængen mellem afstand til nærmeste universitet og unges uddannelsesvalg. Resultaterne er beregnet på baggrund af en multinomial probit-model, særskilt for unge med forældre uden en lang videregående uddannelse og for unge med forældre, hvoraf mindst én har en lang videregående uddannelse, se i øvrigt appendiks 5.

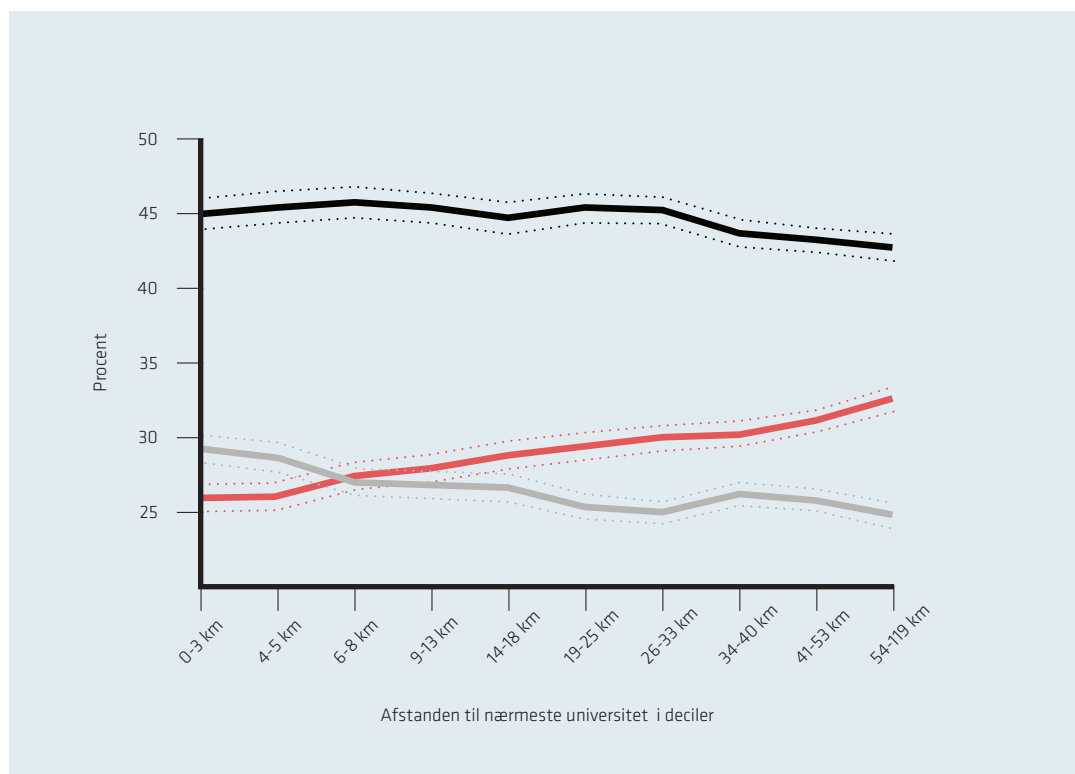
I figur 4.4 præsenteres de unges uddannelsesvalg som funktion af afstand til universitetet for unge med forældre uden en lang videregående uddannelse. Figuren viser, at en øget afstand til universitetet er forbundet med en mindre sandsynlighed for at tage en universitetsuddannelse og en øget sandsynlighed for i stedet at vælge en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse.

Sandsynligheden for at starte på en universitetsuddannelse falder fra 45 pct. for unge, der har mellem 0 og 40 km til universitetet, til 43 pct. for unge med mere end 40 km til nærmeste universitet. Omvendt stiger sandsynligheden for at starte på

✗ FIGUR 4.4

SANDSYNLIGHEDEN FOR AT STARTE PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, FOR UNGE MED FORÆLDRE UDEN EN LANG VIDEREGÅENDE UDDANNELSE. OPDELT PÅ AFSTANDEN TIL NÆRMESTE UNIVERSITET, 2006-2011

Universitetsuddannelse
Erhvervsakademi- eller professionsuddannelse
Ingen uddannelse

Anm.: Figuren viser sandsynligheden for at påbegynde en videregående uddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Andelen er beregnet som funktion af afstanden på baggrund af resultaterne fra en multinomial probit model. De stiplede linjer angiver konfidensbånd. De øvrige kontrolvariable er fastsat til deres gennemsnit i totalpopulationen. De øvrige kontrolvariable er afstand til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole, køn, alder, etnicitet, ungdomsuddannelse, år, familietype og husstandsindkomst. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse, jo længere afstanden er til universitet. For unge med under fire km til nærmeste universitet er sandsynligheden for at fortsætte i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse 26 pct. For unge med mere end 54 km er tallet 33 pct. Det tyder på, at unge med forældre uden en lang videregående uddannelse påvirkes af afstanden til universitetet, når de skal vælge mellem en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse på den ene side og en universitetsuddannelse på den anden. Den største sandsynlighed for ikke at videreuddanne sig, ser vi blandt unge med kort afstand til universitetet. Det kan ved første øjekast virke kontraintuitivt, at de

unge, der har kortest afstand til universitetet, har størst sandsynlighed for ikke at videreuddanne sig. Det kan skyldes mange forhold, herunder geografiske forskelle i den lokale ungdomsarbejdsløshed. Dermed også sagt, at den relativt større andel, der fortsætter i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse blandt unge med stor afstand til nærmeste universitet, kan tilskrives andre forhold end blot en omdirigerings effekt.

Figur 4.5 viser de unges uddannelsesvalg som funktion af afstanden til universitetet for unge med forældre, hvoraf mindst én har en lang videregående uddannelse. Det fremgår, at sandsynligheden for at fort-

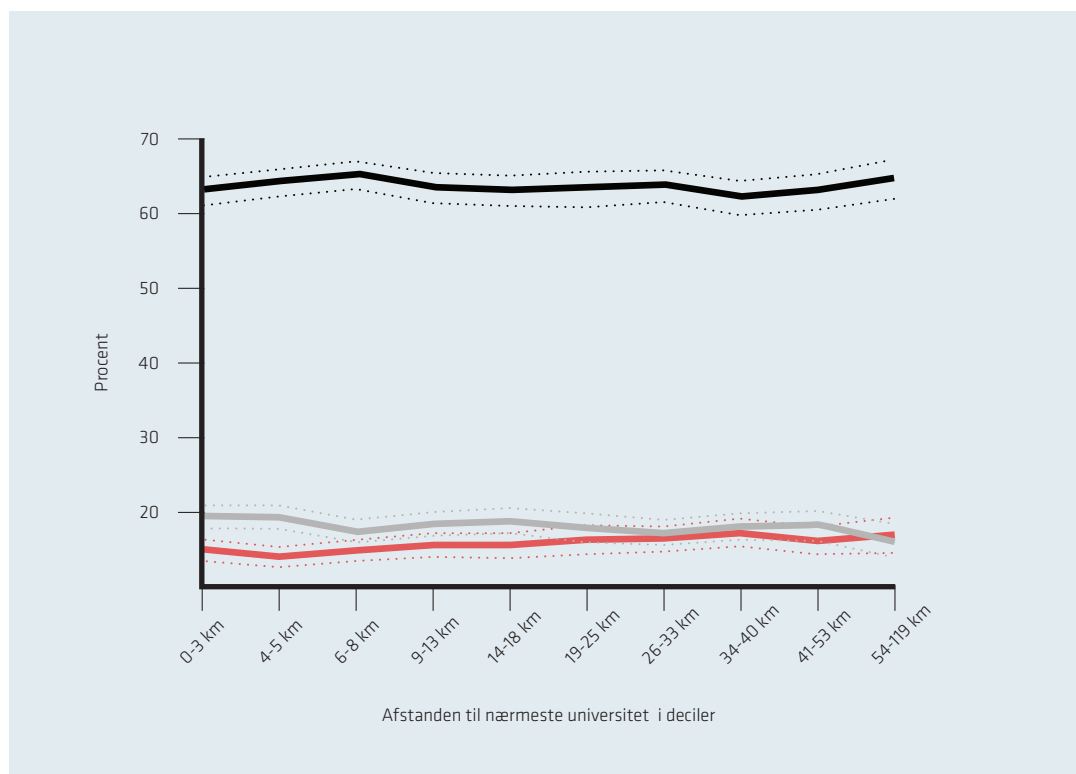
sætte i en universitets- eller i en erhvervsakademi- eller professionsuddannelse er stabil uanset afstanden til det nærmeste universitet, jf. figur 4.5.

Resultaterne tyder dermed på, at sammenhængen mellem afstanden til universitet og de unges valg af uddannelsesretning ikke gør sig gældende for unge med forældre, der har en lang videregående uddannelse.

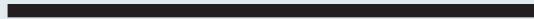
× FIGUR 4.5

SANDSYNLIGHEDEN FOR AT STARTE PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, FOR UNGE MED MINDST ÉN FORÆLDER MED EN LANG VIDEREGÅENDE UDDANNELSE. OPDELT PÅ AFSTANDEN TIL NÆRMESTE UNIVERSITET, 2006-2011

Universitetsuddannelse
Erhvervsakademi- eller professionsuddannelse
Ingen uddannelse

Anm.: Figuren viser sandsynligheden for at påbegynde en videregående uddannelse senest to år efter endt ungdomsuddannelse. Andelen er beregnet som funktion af afstanden på baggrund af resultaterne fra en multinomial probit model. De stiplede linjer angiver konfidensbånd. De øvrige kontrolvariable er fastsat til deres gennemsnit i totalpopulationen. De øvrige kontrolvariable er afstand til nærmeste erhvervsakademi eller professionshøjskole, køn, alder, etnicitet, ungdomsuddannelse, år, familietype og husstandsindkomst. Populationen omfatter unge, der fuldfører en gymnasial ungdomsuddannelse, når de er mellem 18 og 21 år. Unge, der ikke er hjemmeboende, når de afslutter deres ungdomsuddannelse, er udeladt af analysen. **Kilde:** Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Appendiks

Appendiks 1 Data

Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik. Der er oplysninger om alle SU-berettigede videregående uddannelsesinstitutioner, danske unge, der færdiggør en almen ungdomsuddannelse og deres forældre. Oplysninger om de unges uddannelsesforløb stammer fra Uddannelsesregistret og Elevregistret. Information om adresseoplysninger, fødselsår og familieforhold er hentet fra Befolkningsregistret. Desuden indgår der oplysninger om indvandrestatus fra registret "Indvandrere og Efterkommere". Oplysninger om forældrenes uddannelses- og indkomstniveau stammer fra henholdsvis Uddannelsesregistret og Indkomstregistret.

Appendiks 2 Uddannelsessteder

Oplysninger om uddannelsesstederne stammer fra Institutionsregistret og Elevregistret. Her findes informationer om uddannelsesstype, adresseoplysninger samt oprettelses- og nedlæggelsesdato. Uddannelsesstederne er identificeret ved deres Institutionsnummer (INSTNR). Trods registrets navn er Institutionsregistrets observationsenhed hverken uddannelser eller institutioner, men uddannelsessteder, hvor der udbydes undervisning. Hver enhed er registreret med én postadresse hvert år.

Alle uddannelsessteder og deres adresseoplysninger registreres for alle statslige, selvejende statslige eller selvejende private enheder, dvs. både hovedskoler og deres afdelinger med anden adresse jf. Uni-C (2011). Registreringen af de enkelte afdelinger bliver dog kun med sikkerhed håndhævet, hvis afdelingen etableres i en anden kommune end hovedskolen. I de tilfælde hvor uddannelsesafdelingen ligger

i samme kommune som hovedinstitutionen, har vi ikke med sikkerhed adresseoplysninger på alle afdelinger.

De adresseoplysninger, der anvendes i analysen, stammer fra en kritisk og omfattende gennemgang af Institutionsregisteret og Elevregisteret. Oplysningerne er efterfølgende kvalitetssikret af Chefkonsulent Kim Dehn fra Center for Uddannelsespolitik, Statistik & Analyse. Analysen indeholder udelukkende oplysninger om uddannelser på enten erhvervsakademier, professionshøjskoler eller universiteter. Vi udlader således videregående uddannelser inden for politi og forsvar, maritime uddannelser og kunstneriske uddannelser.

Årsagen til at vi udelader maritime uddannelse og uddannelser inden for politi og forsvar er, at vi ikke har tilstrækkelig information om, hvor disse uddannelser ligger geografisk. Fx registreres alle enheder inden for Flyvevåbnet på den samme adresse, nemlig på Holmen. Desuden udelader vi private uddannelser, der indbefatter brugerbetaling, og kunstneriske uddannelser, da der kan være grund til at tro, at der er et andet søgemønster.

Når de nævnte videregående uddannelser er udeladt, omfatter analysen 202 uddannelsesenheder, herunder 42 erhvervsakademier, 142 professionshøjskoler og 18 universiteter. Samlet optager de uddannelsessteder, der indgår i analysen omkring 95 pct. af de unge, der fortsætter i en videregående uddannelse efter end ungdomsuddannelse i perioden 2006-2013.

Appendiks 3 Population

Analysens datagrundlag omfatter 157.899 unge mellem 18 og 21 år, der har fuldført en almen gymnasial ungdomsuddannelse (Stx, Htx, Hhx, Hf, IB, eller adgang eksa-

men til diplom ingeniøruddannelsen) i perioden 2006-2011. Enkelte unge færdiggør flere gymnasiale ungdomsuddannelser. I disse tilfælde anvender vi afslutningstidspunktet for den første ungdomsuddannelse. Endvidere er populationen begrænset til personer, der har samme bopælsadresse som mindst én af deres forældre, pr. 1. januar i det år de færdiggør deres ungdomsuddannelse.

Unge, der har afsluttet en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse er udeladt, da den gruppe kun har adgang til et begrænset udvalg af de videregående uddannelser. Omkring 8 pct. af de unge, der afslutter en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse starter på en kort eller mellemlang videregående uddannelse inden for to år efter endt ungdomsuddannelse. Slutteligt udelader vi unge, der starter på en videregående uddannelse, som vi ikke er omfattet af analysen jf. ovenstående afsnit. De udgør 5 pct. af de uddannelsessøgende.

Appendiks 4 Afstand

På baggrund af adresseoplysninger for både uddannelsessteder og de unge har vi beregnet afstandene fra samtlige bopælsadresser til samtlige videregående uddannelsesinstitutioner i perioden 2006-2011. Afstandene er beregnet fra forældrenes bopælsadresse til nærmeste uddannelsesinstitution, det år den unge færdiggør sin ungdomsuddannelse. For at beregne afstandene har vi brugt de nøjagtige geografiske koordinater for hver uddannelsesinstitution og koordinaterne for nedre venstre hjørne af geografisk definerede kvadrant af størrelse 1x1 km, hvor den unges bopæl er registreret. Afstanden opmåles gennem vejnettet som det ser ud i 2014. Afstandene er efterfølgende afrundet til nærmeste hele antal km. Det introducerer en svag usikkerhed i afstandsmålet. Da afstandene, der an-

vendes i analyserne yderligere er inddelt i deciler, har dette primært betydning for de første deciler af afstandsmålene. De første deciler omfatter nemlig små afstandsintervaller og det bliver derfor mere tilfældigt, hvilken kategori de unge indskrives i, når der rundes op eller ned.

Appendiks 5 Statistiske metoder

I kapitel 3 anvender vi en lineær regressionsanalyse til at estimere sandsynligheden for at påbegynde en videregående uddannelse. Herved er det muligt at kontrollere for en lang række observerede karakteristika for de unge og deres forældre. Ud over afstand til uddannelse og forældres uddannelsesniveau holdes følgende kontrolvariable konstant: Køn, indvandrestatus, alder, år, typen af ungdomsuddannelse, familietype og hustandsindkomst, inddelt i fem lige store grupper.

I kapitel 4 og 5 anvender vi en multinominal probitmodel til at estimere sandsynligheden for valget mellem tre alternativer; hhv. en erhvervsakademisk eller professionsuddannelse, en universitetsuddannelse eller ingen uddannelse. Vi anvender de samme kontrolvariable som i den lineære regressionsanalyse. Vi undersøger, om der er en sammenhæng mellem afstand til hhv. erhvervsakademi og professionsuddannelser og universitetsuddannelser, opdelt på forældrenes uddannelsesniveau (jf. figur 4.3, 4.4 og 5.2 og 5.3). Af metodiske årsager estimerer vi modellen for to særskilte analyseudvalg fra populationen; unge hvor ingen af forældrene har en lang videregående uddannelse, og unge hvor mindst én forældre har en lang videregående uddannelse.

Vi tillader dermed, at den estimerede sammenhæng mellem kontrolvariablene og sandsynligheden for at tage et given uddannelse, er forskellig for hver af de to grupper af unge.

Det betyder, at vi ikke direkte kan tolke niveauforskellene mellem de to grupper, som sammenhængen mellem forældrenes uddannelsesniveau og de unges uddannelsesvalg. Forskellene vil ikke alene skyldes forskelle mellem forældrenes uddannelsesniveau – en del af forskellen kan også skyldes, at sammenhængen mellem de øvrige kontrolvariable og uddannelsesvalg varierer mellem de to grupper. Dette til trods for at de beregnede sandsynligheder er beregnet for samme gennemsnitsperson.

Selv efter der er kontrolleret for en række observerbare karakteristika, kan der være uobserverede forhold, der hænger sammen med både sandsynligheden for at starte på en videregående uddannelse og afstand til uddannelse. Fx kan forældres opbakning påvirke de unges uddannelsesvalg. Samtidig kan forældrenes opbakning til uddannelse hænge sammen med, om de har valgt at bosætte sig tæt på et uddannelsessted. Derfor kan analysens resultater ikke nødvendigvis tolkes kausalt.

Yderligere udtaler analysen sig kun om sammenhængen mellem de unges faktiske afstand til de videregående uddannelser og deres uddannelsesvalg. Det vil sige, at vi på baggrund af analysens resultater ikke kan udtale os om, hvilken betydning det ville have, hvis en række uddannelsessteder blev lukket og en gruppe af unge fik større afstand til de videregående uddannelser, end hvad tilfældet er i dag.

Litteratur

A

Alm, James, & John V. Winters, 2009. Distance and Intrastate College Student Migration. *Economics of Education Review* 28(6), 728–38

C

Cullinan, J., D. Flannery, S. Walsh & S. McCoy, 2013. Distance Effects, Social Class and the Decision to Participate in Higher Education in Ireland. *The Economic and Social Review* 44, 1, 19–51

D

DEA, 2012. Geografisk spredning i søgningen til de videregående uddannelser. DEA Notat, 18. september 2012. Lokaliseret 17.01.2015 på www.dea.nu/publikationer/dea-notat-geografisk-spredning-soegningen-videregaaende-uddannelser

Denzler, Stefan, & Stefan C. Wolter, 2011. Too Far to Go? Does Distance Determine Study Choices? The Institute for the Study of Labor (IZA) Discussion Paper Series (5712)

F

Frenette, Marc, 2006. Too Far to Go On? Distance to School and University Participation. *Education Economics* 14(1), 31–58

Frenette, Marc, 2009. Do universities benefit local youth? Evidence from the creation of new universities. *Economics of Education Review* 28, 318–28

G

Gibbons S. & Anna Vignoles, 2009. Access, Choice And Participation In Higher Education. Centre for the Economics of Education. London School of Economics

H

Holm, Anders & Mads Meier Jäger, 2008. Does Relative Risk Aversion explain educational inequality? A dynamic choice approach. *Research in Social Stratification and Mobility* 26, 199–219

K

Kvalitetsudvalget, 2014. Nye veje: Fremtidens videregående uddannelsessystem. Analyserapport, Kvalitetsudvalget. Lokaliseret 17.01.2015 på www.ufm.dk/kvalitetsudvalget

R

Region Hovedstaden, 2013. Geografisk uddannelsesdækning og søgning til uddannelserne i Region Hovedstaden. Rapport, Region Hovedstaden. Lokaliseret 17.01.2015 på www.regionh.dk/NR/rdonlyres/A2521143-F94F-4959-8611-A1F8B-B7454A6/0/UddannelsesdaekningogsoegmoenstreRapportEpinionogPluss.pdf

Rouse, Cecilia Elena, 1995. Democratization or Diversion? The Effects of Community Colleges on Educational Attainment. *Journal of Business & Economic Statistics* 13(2), 217–224

S

Spiess, Katharina C. & Katharina Wrohlich, 2010. Does distance determine who attends a university in Germany? *Economics of Education Review* 29, 470–79

Statistikbanken, tabel AKU125. Danmarks Statistik. Lokaliseret 20.01.2015 på www.statistikbanken.dk

U

Uni-C, 2011. Brugerhåndbog for Institutionsregisteret. Uni-C, Statistik & Analyse. Lokaliseret 17.01.2015 på www.uvm.dk/Uddannelser/Paa-tvaers-af-uddannelserne/Institutionsregister/Om_institutionsregisteret

Ö

Öckert, Björn, 2012. On the margin of success? Effects of expanding higher education for marginal students. *Nordic Economic Policy Review* 1, 111–157

Unge afstand til de videregående uddannelser

Hvor langt har unge i Danmark til en videregående uddannelse? Og er der en sammenhæng mellem afstanden og deres uddannelsesvalg?

Flere har i de senere år foreslået, at erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes uddannelsesudbud centraliseres jf. fx Kvalitetsudvalget, 2014. Argumentet er, at centraliseringen vil forbedre uddannelsernes kvalitet og fleksibilitet. En utilsigtet konsekvens kunne imidlertid være, at unge i byer, hvor uddannelses tilbuddet lukker, opgiver at tage en uddannelse. Det kan i sidste ende medføre store omvæltninger for de lokale bysamfund.

Kraks Fond Byforskning har undersøgt sammenhængen mellem afstanden til de videregående uddannelser og unges uddannelsesvalg. Analysen omfatter hjemmboende unge mellem 18 og 21 år, der har færdiggjort en gymnasial ungdomsuddannelse. Forskningsstudiet har for første gang i Danmark kortlagt alle afstande mellem unges bopæl og landets uddannelsessteder i perioden 2006-2011. Rapporten ser på, om der er en sammenhæng mellem afstand og andelen af unge, der vælger at videreudanne sig. Endvidere belyser studiet sammenhængen mellem afstand og hvilken type af videregående uddannelse, de unge vælger.
